

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
 Nem tagoknak előfizetni kell.
 Rendszeres ár 10 frt, félévére 5 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
 1115-öt 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

IV. országos gazdakongresszus.

(1896. szeptember 24—25.)

A IV. országos gazdakongresszus a gazdasági egyesületeknek és a magyar gazdáknak nagy érdeklődése mellett immár befejeződött. Ez a kongresszus kétségtelenül a legelső elhatározó lépés arra, hogy a magyar gazdaközönség érdekeinek érvényre juttatására egy oly szervezetben egyesüljön, a mely a belefoglalt tagok nagy számánál, a szervezet anyagi és szellemi képességeinél fogva méltó kifejezője és képviselője a mezőgazdasági érdekeknek.

Az országos gazdakongresszus a legszebben csatlakozik az imént lefolyt nemzetközi gazdakongresszushoz, a melynek főeredménye éppen az, hogy oly világosan és félre nem érthető módon bizonyította be a gazdák szervezkedésének szükségét, hogy a magyar gazdaközönség mai szervezkedésével méltó helyet foglal el az összes európai nemzetek mezőgazdasági körének társaságában. És nem vehet rossz fényt a gazdák szervezkedésére és az országos gazdakongresszus erre vonatkozó határozataira az a körülmény, hogy a végrehajtóbizottság tervezete az egyhangú elfogadást meg nem nyerte, mert az alapelvet, a gazdasági egyesületek szövetségének megalakítását minden egyesület és minden más kongresszusi tag egyforma lelkesedéssel mondogta ki, csak a kivétel módozataira nézve tértek el a vélemények, a melyek azonban ma már szintén oly csekélyek és jelentéktelenek, hogy bizton remélhetjük azt, hogy a kivétel módozatainak megállapítására vonatkozó tárgyalásoknál azokat teljes mértékben sikerülni fog eloszlatni és nem lesz gazdasági egyesület az országban, a mely a szövetséghez teljes lelkesedéssel nem csatlakoznék és nem lesz egyesület, a mely a szövetség keretében magát teljes mértékben ne érvényesíthetné.

A gazdasági egyesületek szövetségét a IV. országos gazdakongresszus határozata alapján bátran megalakulhat tekintelhetjük, mert az OMGE.-vel együtt 27 egyesület nyilatkozta ki csatlakozását a végrehajtó bizottság által elkészí-

tett tervezet alapján alakítandó szövetséghez. Ez egyesületek sorába a legtekintélyesebb és legtevékenyebb egyesületek tartoznak, amelyek mindenképpen amugy is minden ilyenmü szövetségnek a legbiztosabb és legjobb magvát képeznek. Ezen egyesületek közös működésének és megállapítandó belső szervezetének a feladata a többi, ma még a szövetség eszméjétől távol álló egyesületek aggályait eloszlatni s őket is a szövetség keretébe vonzani. És látva az általános óhaját a szövetség megalakítására és ismerve az ügy élén álló OMGE. és vezető férfiainak ügybuzgóságát és önzellen-ségét, nincs kétségünk aziránt, hogy rövid idő alatt az összes, még azon egyesületek hozzájárulása is biztosítható lesz, amelyek ma még bármi okból erre magukra nézve nehézségeket látnak.

Nem becsljük túl a valódi értéke szerint tudjuk mérlegelni az orsz. gazdakongresszus határozatait, melyek végrehajlára egybefűzik az összes gazdasági egyesületeket a közös működésre és ezáltal belevonják mindazon tevékeny elemeket a mezőgazdaság javára szolgáló munkába, amelyek ma az egyes egyesületekben szétszórva, sokszor magukra nézve és elszigetelve meddőn végzik a fáradságos munkájukat. Az egyesületek szövetsége kétségtelenül nagy lökést fog adni már rövid idő alatt a mezőgazdasági ügyek fejlődésének, mert míg egyfelől a vidéki egyesületek működését a közös működés erejével teszi hatalmasra, addig másrészt az OMGE.-nek eddig is kifejtett buzgóságát fokozni, tekintélyét öregíteni és az által működésének eredményesebbé fogja tenni. És következni majd az idő, a midőn a gazdasági egyesületeknek a mezőgazdasági ügyek terén meg lesz azon befolyásuk, amely őket eddig is méltán megillette volna, de amelyet éppen gyengeségük és erőtlenségük miatt érvényesíteni nem tudtak. Erre különben maga a kongresszus lefolyása is következtetni enged. Nem volt még az országban földmívelésügyi miniszter, aki mint Darányi, meg-

jelenvén a gazdák gyülekezetében, nyíltan kimondotta azt, hogy a földmívelési ügyek kormányzatának első sorban a gazdákra kell támaszkodnia, mert bajai feltárában, a bajok orvoslási módjának megjelölésében első sorban a gazdák véleménye lehet a döntő. Az országos kongresszusnak eredménye, ha ennél többet el sem ért volna, máris kielégítő lehetne, mert ez zálogát képezi annak, hogy a gazdák érdekei a jövőben behatóbb és kedvezőbb kielégítést fognak nyerni.

Az országos gazdakongresszusnak a mezőgazdasági érdekképviselet szervezésére vonatkozó többi határozatai csakis akkor fognak megfelelő mértékben végrehajthatni, ha a szövetség az összes gazdasági egyesületek csatlakozásával jön létre; mert csak abban az esetben valószínűsíthető meg e határozatok teljes mértékben. Nincs kétségünk az iránt, hogy a gazdasági egyesületek valamennyie épp úgy átérti ezt, mint azok, a melyek a szövetséget már megalakították és éppen ezért a kölcsönös engedékenység útján az összes fennálló már csak jelentéktelen nehézségek bízosan el fognak oszlatni és az összes gazdasági egyesületeket már a legközelebbi jövőben teljes egyetértéssel látnuk működni azon a téren, a melyet ma is több-kevesebb eredménnyel, de egyforma buzgósággal egymagukban is művelnek.

Magyarország ezredéves fennállásának nagy ünnepeit, a magyar gazdák méltóbban meg nem ilhették, mint a gazdasági egyesületek szövetségét megalakító határozatukkal, amely a múlt hagyományában gyökerezve a jövő tölkeket hatályossá teszi, kiépítve a mezőgazdasági autonómia szervezetét a működés egész területén.

Vajha valamennyiben megértvén egymást, kezelt volna a közös munkában, az idűvös eredményeket mihamarabb és minél teljesebben mértékben felmutathatnók.

Megnyitó ülés.

Szeptember hó 24-én dé. e. 10 órakor az ezredelés kiállása epokok esztendőjében a magyar gazdákörzéség nagy számának jelenlétében kezdődött meg a IV. orsz. gazdákongresszus.

A meglejtentek közül a következők neveit sikerült egybeálltanunk:

Andaházy Géza, gróf Almásy Imre, gr. Andrásy Sándor, Asbóth Gusztáv, Bangha Géza, Baross Károly, Baross Pál, Baross Miklós, Bedő Albert, Bodnár Péter, Bittó Béni, Bittó Zoltán, Bohu Gyula, Balás Árpád, Bathó Ferenc, Benkő László, Benedek Lajos, dr. Boros Lajos, Bauer Mihály, Bálintfy Pál, Buda Barnabás, Buda Gyula, Bokor Pál, Becker János, Bauer Ottó, Bujanovich Gyula, Bujanovich Sándor, Baján Imre, vasadi Balog Lajos, Csifáry József, Cseh József, Csernati Sándor, Csávóssy Gyula, Deák Ignác, Dóry Dénes, Dörner Márton, Dely Ernő, Domahidy Sándor, Deutscher Baranyi Béla, Deininger Imre, Debrecznai Dániel, Debrecznai Mihály, Dervarics Imre, gr. Dessewffy Aurél, Endrey József, Erős Rezső, Eszeg Sándor, Eösz Ferenc, Fekete Albert, Friedrich Károly, Farkas Abraham, gróf Festetics Andor, Forster Géza, Frommer Antal, Fáy Barnabás, dr. Feilitzsch Artur, Florián János, Fáy Árpád, Fürster Lajos, Furenczy Zsigma, Gonczy Ödön, Gerschy Imre, Geréb Pál, Gombos Gyula, Grosz Lipót, Gáfor Elek, Galgóczy Antal, Gosztönyi Géza, Gracsányi Gyula, György Endre, Gothard Sándor, Grimm György, Hammersberg László, Herczeg Sándor, Horváth János, Horvath Péter, Hevesy László, dr. Hegedus János, Herpály Sándor, Hollender János, Horváth Adolf, Hofmann Gyula, Horváth József, dr. Horváth Miklós, Herczeg János, Harkányi Károly, Hasz Antal, Heim Gyula, Hanzély János, Hunyady Béla, báró Jeszenszky Sándor, Jeszenszky Andor, Jeszenszky Pál, dr. Jókai Gábor, Jancsó Lajos, Juhász Bálint, Ján S. László, dr. Ivánszky László, Janovics Lőrincz, Jókay Gyula, Jónás József, Károlyi Sándor, Kende Zoltán, Köhler Albert, Komáromy Károly, Kodolányi Antal, Kovér János, gr. Korniss Viktor, Koller Pál, Kis Albert, Kriek Aladár, Kende Zsigmond, Kostyán Ferenc, Kútvászer István, Kilian Gyula, Kende Zsigmond, Kováts Albert, Kozits Pál, Keresztessy István, Klein Gyula, Kacsinszky Andor, dr. Kúrti Dezso, Kun István, Kun Frigyes, Karásonyi Sándor, Kovács Sebestyén Endre, Kóvér Lajos, Kovér Ede, Kovács Eduárd, Lossonezy Mihály, Letelny György, Libits Adolf, Leidl Emil, Légrády István, Lipovniczky Gyula, Lázár László, Makfalvy Géza, Meczer József, Miklovits Imre, Melcer Géza, Mayer Akos, Mezey Gyula, Markovics János, Mérey Lajos, Miklós Ödön, Molnár József, Marton István, Moskó Pál, Molnár István, Mikló Lajos, Marosy Pál, Molnár Iván, Molnár Lajos, Munkácsy Károly, Mészáros Antal, Marton Andor, Nick Ede, Nágel Vilmos, Návay Tamás, Nánassy András, Nagy Vincze, Nedeczky Tibor, Ostráth Sándor, Orsz Pál, Otócska Géza, Otócska Béla, Okolossányi Gáspár, Ováry Sándor, Purgly János, Purgly László, ff. Purgly János, Pálfy István, Pórány Károly, Pórány Péter, Paikert Alajos, Purgly Lajos, Pethő György, Papp György, Poor Titusz, Pethő Imre, Papp Imre, Papp György, gróf Pálffy István, Pillér Kálmán, Rakovszky István, Ragályi Béla, Roszler Károly, Rothmeyer Imre, Rainprecht Antal, Rácz György, dr. Roboz Zoltán, Rubinkó Gyula, Radványi Károly, Rold Camillo, Ráthonyi Sándor, Renner Gusztáv, Reusz Henrik, Svatezer Aladar, Szőnyi Zsigmond, Szentiványi Árpád, Szendrői Török Gyula, Szilgályi Tréger Albert, Sáborszky János, Szederkényi Gusztáv, Spilka Zsigmond, Sermő László, Somsich Andor,

Schmidt Pál, Schupe Alfons, Sál István, gr. Széchenyi Bertalan, gr. Széchenyi Imre, Somogyi Emil, Szabó József, Szakraida János, Simicska Endre, Somogyi Gyula, Serfőző Géza, Samarjay János, Szalatkay Zoltán, Szalay János, Sümeghy Ferencz, Soós András, Simicska Endre, Szabonizst Géza, Szabó István, Szabó János, Szporon Pál, Stenczel Mihály, Szász István, Sebestyén Arthur, Szilassy Zoltán, Simon János, Szikszay Béla, Szabó János, Steingaszner Emil, Szakács Péter, Tarnóczy Gusztáv, Tisza István, Cs. Tóth Dániel, Csikós Tóth Sándor, dr. Tóth János, Tóky Jenő, Tokaji László, Tóth Lajos, Tóth Ernő, Tóth Péter, Urbán Iván, Vajda Lajos, Várhelyi László, ifj. Várhelyi László, Weizendorfer Nándor, Walther Gyula, Várallyai Ferencz, Wertheimer Zsigmond, Widder Mór, Voros Sándor, dr. Vécsy József, gr. Vass Béla, Wenginger Mátyás, gr. Zay Miklós, Zoltán József, gr. Zedtwitz Ernő, gr. Zedtwitz Utz sít.

Azok a Károlyi István állami főosztások elnökei, a IV. országos gazdákongresszus végrehajtó-bizottságának elnöke a kongresszus tagjaihoz a következő beszédet intézte: Tisztelt gazdátársak! Mint a IV. országos gazdákongresszust rendező végrehajtó-bizottság elnökének, nekem jutott a szerencse, hogy az ország minden vidékéről lelkesüléssel, buzgalommal ide összejártak gazdátársaitok a végrehajtó-bizottság nevében üdvözölnöm. Nem az én feladatomban, hogy a kongresszust teendőt, ezeknek fontosságát méltassam, csak kötelességem, mint a végrehajtó-bizottság elnökének utalnom a kongresszus történetére, mely kinyomtatva kiadott a tagtársak között s a melyből látnak, hogy a kongresszus első kezdeményezése az akkori földművelésügyi miniszter volt s hogy a kongresszus tárgyszoraita időközben változott, annak az oka az, hogy a nemzetközi kongresszus és más kongresszusok is foglalkoztak már e kérdésekkel. De így is maradtak fontos tárgyaink és ezek köz. kimagasló fontossággal bír a gazdasági egyesületek és szövetségeinek kérelme; sikerül-e nem-e kérdésnek kellő megoldást találni, az e kongresszus bölcsességétől függ, ha sikerül, mindenesetre egyike lesz a legfontosabb lépéseknek, a melyeket a magyar gazdákörzéség nemcsak a saját, de a földművelés érdekében is tehet.

Egyet legyet szabad még becses figyelemmel ajánlalom. Ha nézeteltérések vannak, vagy a végrehajtó bizottság előkészítő munkáját hiányosnak vélné valaki, ha netán tévedések vannak abban, méltóztassék meggyőződve lenni arról, hogy a végrehajtó bizottságot semmiféle más érdek semmi más tekintet nem vezette, hanem tisztán vezette az úgy iránti érdeklődés és az eljő szabott ut. Még méltóztatnék tudni, hogy e szövetség kérdése nem egyik vagy más által megfogalmazott kezdeményezése, nem az O. M. G. E. kezdeményezése, hanem önként fejlődött ennek szükségessége a gazdákörzéség körzertelése és az 1892-ben már 35 gazdasági egyület fejezte ki kívánását egy szövetségés létesítésére néve, valamint a III. orsz. gazdákongresszus is egyenesen kimondta, hogy így fejezzék ki magukat a gazdasági egyesületek, tette kötelességére a végrehajtó-bizottságnak, hogy e kérdést ezen kongresszus tárgyalási anyagul előkészítse.

Ezen után haladva a végrehajtó-bizottság, azon kívánságotól vezérelve, hogy lehetőleg minden néhezénynek elejét vegye és célrészre a cél, a mely eljő kitűzött, iparkodni fog, hogy a lehetőleg előkészítési tárgyalás anyagát.

Még egy kötelességet teljesítek t. uraim a végrehajtó-bizottság nevében s ez az, hogy arra kérem a kongresszust, méltóztassék a kongresszus elnökét megválasztani. Azt hiszem, nem szükséges bővebben fejte-

getnem, miért éhajítottuk volna mindannyian, hogy a kongresszus elnöki tisztét az O. M. G. E. elnöke, gróf Dessewffy Aurél töltsé volna be. (Hosszantórt éljenek. Felkiáltások: Eljen gróf Dessewffy Aurél!) Sajnos, az ő gyengéd szívze nem engedi ezen éhajítást teljesíteni, méltóztassék tehát megengedni, hogy egy éppen oly méltó férfit ajánljak a kongresszus elnöki székre: gróf Károlyi Sándort (Hosszantórt, szünni nem akaró éljenek), a ki 1848-ban annak idejében fegyverrel kezében, azóta pedig szóval, tettel és tollal mindenütt, mindenütt egyeztetve a haza ügyét előmozdította és különösen a gazdasági ügyek feléül hódolom érdemeket szerzett. (Éljenek. Elfogadjuk.)

Úgy látom, méltóztatnak javaslatomat elfogadni s szabadon ennél fogva kijelentem, hogy a kongresszus egyhangú lelkesedéssel elnökül gróf Károlyi Sándor ő excellenciáját választja meg.

A Károlyi István elnök által uraim és gazdátársaim Mindenek előtt kifejezést adok annak, hogy nem tartom magam illetékesnek itt ezt a díszes elnöki szék elfoglalni; van más, a ki azt jobban betöltötte volna, az a barátunk, a kit esaládi gyászta tart vissza attól, hogy itt köztünk megjelenjen, a ki megadta szellemét az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek. De ha valamennyi panaszolnánk méltóztatnak, akkor igenis, mint bár érdemtelen, de mint bünye hiva az úgynek, elfoglalom az elnöki széket és üdvözölöm önöket, mint a kik számosan jelentek meg fontos ügyek megbeszélése végett.

Ezek óta szunnyavás volt köztünk tapasztalható; prosperitás tapasztalható volt egy időben, de gyorsan elszibadt az fejlődés, a melyhez szokva voltunk s az a fokozottabb jobbát megállt fontosságában és helyébe pangás állt be. Ez az, uraim, a mi önöket felébresztette, felébresztet arra a veszélyre, a melytől önök környezi s tanácskoznai akarnak arról, hogy ennek a veszélynek miképp lehetne a törlés ellenállni. És ez helyes is. Az egyesületben az erő, ennek adnak önök ma kifejezést. Hogy minők ezek a veszélyek, azt talán legjobban illusztrálja az imént lezajlott nemzetközi gazdákongresszus; ott kiuntették azt, hogy a bírák annak származik, hogy Európában a föld értéke csökken, a földművelés az egész fölgömbön szibad s ezzel szibad az ipart. Az ipar és a földművelés együttesen szenved, a nemzetközi tökélet elűzik innen és másfelé terelik, hogy ott gyűmölcsöztesse, de ezzel együtt más kontinenseket felemlenek arra a szivonalra, a melyen mi vagyunk és verseny-társakat teremnek nekünk. Ez okozza az Európaországok fokozódó kivándorlását is. Ha ezeket a tényeket szemléljük, akkor látni fogjuk, hogy vannak olyan bajok, a melyek más világrészek kifejlődésé által keletkeznek és vannak olyanok, a melyek helyi okokból származnak, a melyek abuzusoknak, illetéktelen befolyásoknak a következményei (Úgy van!)

Ma midőn válság előtt állunk, úgy az egyik, mint a másik ellen védekezni kell. Soha nem volt olyan szükség, a melytől egyesületekre és az ő bűles tanácsokra, mint ma, de épp úgy szükséges az is, hogy helyesen felismerjük azokat a bajokat, amelyek a versenyen kívül léteznek s például a töké nemely tulajdonságú származnak. Nekünk egyáltalában az illetéktelen befolyások ellen kell szövetségünk. Ez legegyszerűbb szemünk előtt áll, az midőn az ország gazdasági gazdákongresszus alkalmával felmerült az az eszme, hogy a gazdasági egyesületek szövetségének és együttműködjenek. Az együttműködés alatt azonban korántsem az összevaladást értem; az együttműködés szentimert annyit tesz, hogy

minden egyesület külön magának munkálta, bizonyos közös érdekek dolgaiban szövetkezzenek és együtt működjenek. Hanem azért az egyed maradjon meg az egyesületekben, az individuum maradjon úgy, amint van a gazdasági egyesületek örízék meg továbbra is csorbítatlanul autonómiájukat. (Zajos helyeslés.) Eppen ezen a térer, ahol mi magunk tehetünk amit akarunk, övünk meg és becsüljük meg az autonómiát. E mellett azonban egyéni autonóm testület a mássall érintkezhetik, mert hisz a bajok egyformaságá összehozza önök. (Ugy van!) Ez az, ami itt proponátot, ez az, ami a mul évi gazdakongresszuson olyan szépen kifejezést nyert, amiért ma is öszejöttünk. Meltóztatások hét ebben az irányban tanácsok.

Hogy munkánk eredményes és sikeres legyen, kívánom, hogy legyen az bennünk az a szellem, amelynek lenjenie kell oly férfiak között, akiket egyforma baj, egyforma érdek hozott együvé.

Midőn ezeket előadtam volna, bocsánatot kérek, hogy talán praedikáltam olyanoknak, amikre ma a tisztult kongresszus fog kimondani. Most pedig, midőn a napirendet ténem, ki kell emelnem, hogy abban a sajnos helyzetben vagyunk ma, hogy nincs közöttünk a mi valódi önkünk. Tudjuk az okot, amely őt visszatartja ténünk ki legálább azzal, hogy megválasszuk dísz-önkünknek. (Eljénzés.)

Ezenkívül van egy más kötelességünk is. Ma a földmívelési miniszterium élen oly férfi áll, a ki velünk szimpatizál, a ki — mint tegnap mondá — közöttünk akar lenni. Ajánlom válasszuk őt is meg dísz-önknek. (Eljénzés.) Végül ajánlom, hogy azt a férfit, a ki ebben a dologban a munka nagy részét viselte az előkészítő dolgát végzte, Rakovszky István O. Exzellenzaját szintén válasszuk meg dísz-önknek. (Eljénzés.) Most már kérem, méltoszség egy köldöttség után az itt közelben lévő földmívelési miniszter urat körinkbe hívni. A küldetésajajalajánlom Bujanovics Sándor, Korniss Viktor gróf, Libits Adolf, Emődy József és Taly István urakat. (Helyeslés.)

Két szakosztályom lévén, az első szakosztályt elnököl felkértem gróf Széchenyi Imre és Bujanovics Sándor urakat; a második szakosztályba pedig Szabó József és gróf Zselenski Róbert urakat. Továbbá főtűkárú Forster Géza urat, títarkóli pedig Szemerey József és Marton Andor urakat. A jogkönyvi bizottságé: Losztán Ferenc és Wenninger Mátyás urakat kérve föl" az ülést a miniszter ur megörököségis felügyeszem.

Színelt után.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a küldöttség zajos éljénzés közepe a terembe lép s az előki eredményen foglal helyet.

Gróf Károlyi Sándor. Tisztult kongresszus! Midőn szeresem én O Nagyméltóságát itt közöttünk üdvözölhetni, (Eljénzés) mint minisztert és mint ezen kongresszus díszelőnökét, kérem őt méltoszságunk ezen kongresszust megnyitni.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter erre a következő beszéddel válaszolt:

Tisztult országos gazdasági kongresszus! Örömmel jöttem önök közé, örömmel, hogy a gyakorlati élet embereivel, gazdasátsimallal itt találkozzam. Mert minél inkább foglalkozom terezm ügyeivel, annál inkább látom azt, hogy ha sikert akarok elérni, ha sikert akarok felmutatni, akkor a gyakorlati gazdák tapasztalatait, azok tanácsait nem nélkülözhetem. (Eljénzés.)

Keresem az érintkezést gazdasátsimallal azért is, mert életem folyamán azt ta-

pasztaltam, hogy a kik megismerik egymást, azok érintkeznek egymással, azok, ha találkoznak, óvakar van bennük a mi feltételek és igyek — akkor meg is szokták érteni egymást.

Én biztosítanom önök, te, uraim, hogy én a gazdasátsimallal minden mozgásomnak, minden tevékenységének csak örövendek. Hajtatom, hogy a megelöv gazdasági egyesületek nagyobb tevékenységét fejlessék ki, a mely meggyökényben pedig még nem voltak gazdasági egyesületek, ott kívánom, hogy újak támadjanak.

A egyesületek életrevaló törekvéseit az állam eszközzeivel előmozdítani kötelességemnek tartom. Minden egyesületes törekvést a gazdakörök részéről, a melyhez mellékzenpont vagy idegen érdek nincs kapcsolva, én részemről örömmel üdvözölök ma és örömmel fogok üdvözölni mindenkor. (Zajos helyeslés és éljénzés.)

A gazdasági egyetlek tervezett egyesülését is örömmel nézem és örömmel látom. Nem foglaltam el, te, uraim, semmi irányban sem álláspontot a kérdésben, mert akkor, mielőtt a gazdasági egyesületeknek a szabályok való egyesítéséről van szó, a befolyásolsáink még látszatát is kerülni óhajtottam. De ösintén megvallom, örövendek, ha önök megtárlálnák azokat az érintkezési pontokat, a melyek az egyesülésre vezetnek. Nem úgy értem, hogy akár a közpoinam, akár a vidéknek eddigi hatások, működési kedve, anyagi ereje megkísébbíttessék; én az egyesülést úgy értem és olyannak kívánom, hogy az által különbözők nélkül mindenki csak nyerjen. Én azt hiszem, hogy a paragrafusok szövegében, a szabályok megállapításában önök te, uraim, méltányosok lehetnek egymás iránt, mert az egyesülés erejét, az egyesülés tarant és súlyát, nem azok a szabályok, hanem az egyesülés jó és tartalma, érkölesi ereje határozza meg.

Nem kívánok véleményét mondani egyéni kérdésekről sem, melyek e kongresszus napirendjére ki vannak tűzve. Meg vagyok győződve, hogy önök te, uraim nem a momentán hatást fogják keresni határozataikkal, hanem az állandó eredményt és tárgyalásait az a méltoszan előmozdítani fogja vezetni, mely, szerintem, minden kérdésben a sikert első sorban biztosítja.

Oly ritkán nyílik alkalom arra, hogy mi együtt legyünk, hogy engedjék meg, hogy némely kérdéseket felvezzek. Nem ölelem fel egész életünket, hanem mintegy fenszavál gondolkozom önök előtt és foglalkozom a kérdésekkel, a melyek közvetlen előttünk állanak.

Az állatfajalom, te, uraim, oly emelkedést mutat rendez viszonyok közt, hogy a gabona-kivitel már túlhaladja; emelöfogya a mi az állategészségügyet, a mi az állatfajalmat illeti, a mi az állattenyésztést előmozdítja, azt nekünk két kézzel kell parokochi előmozdítani. Ezért óhajtom, hogy az állategészségügy államosítom. Az erre vonatkozó törvényjavaslat készen van. Gyakorlati szakemberekkel meg fogom azt beszélni, mielőtt a törvényhozásnak benyújtom. (Zajos éljénzés.) Tudom én azt, te, uraim, hogy azért máról holnapra az állatok nem fognak emelkedni, mert az emberek nem fognak változni de ha látni fogjuk azt, hogy mi ezen a pályán, ezen a térer biztos kenyeret tudunk adni, akkor képzettebb emberek fogják magukat erre a pályára szánni. De miután vesztioni való időnk nincsen, azért már a köllégvetésben az ösztöndíjak számát megszorítottam, részben duplán feleletem. Öhajtom, hogy e pályára önyanok is jeljenek a kik már az ország államháztartásában az érettségis vizsgálatot letették. (Helyeslés.)

De itt nem állapodom meg, hanem a köllégvetésben jelentékeny számban vettem

fel Mezőhözvésre és a ménésbirtokra állat-orvosi győrköröket, hogy a mint először a fiatal ember eldájrat, a mint öleszi az akadémián a vizsgáját, gyakorlatot is szerzen magának, hogy a gazdák szükségzeleiknek megfelelően képes legyen.

De, te, uraim, az állattenyésztés kérdése sem kerültek el figyelmemet. Az állattenyésztés ezimán a köllégvetésben én 143.984 forintot fog emelökölni. Részelemben nem bocsátok ki, csak annyit jeltek, hogy a míg eddig a szarmarshárnál apállatokat 90.000 forintért szerzötték be, az 1897. évben 200.000 forintért fogunk szerzeni. (Eljénzés.)

Egy igen fontos ágazata tárczámam a mezőgazdasági ismeretek gyarapítása. Itt azt hiszem, hogy a felsőbb oktatás lehetőségeivel Budapestben és gazdasági múzeum létesítésével a te, kongresszus egy régi óhaját fog teljesíteni. Különös gondot fordítok a népisoklának a mezőgazdasággal kapcsolatos való hozatalára. Egy földmívelő ország azt te, uraim, nem állhat meg, hogyha elemi oktatását és általában oktatásügyét a mezőgazdasággal kapcsolatos nem hozták. És e részben, amál könyvből a feladatom, mert a barátomnak a vallás-és közoktatásügyi miniszter uram hatályos támogatást tapasztalom. Már az 1896. évi köllégvetésben a teli tanfolyam oly össeg volt felvéve, hogy a 140 tanfolyam tartása volt biztosítva. Én ezen össegét a jövő évi köllégvetésben nem megdupláztam, azonban kívül intézkedtem arról, hogy megfelelő dotáció vétezzék fel a tanítónak gazdasági kiképzésére is. (Helyeslés.)

Egy pár hét előtt voltam egy földmíveléssiskolában Pápan; ott tudakozótam, hogy az oda berendelt tanítók miképp feleltek meg feladatuknak és hivatalusok s mondhatom, hogy a ki halottá annak a 40 tanítónak a vizsgálatát, az mind lekecsdett azért az eszméért, hogy az oktatást, a mezőgazdasággal kapcsolata hozzuk. Mindenki azt mondta, hogy nem hinné az ember, hogy négy hét alatt mennyi ismeretet lehet elsajátítani, mennyit lehet tanulni. Ugyanott mostan szemben a földmívelésiskóval püteltem a tanítók egy részét. Itélőleg önök te, uraim, hogy — már gazdaságilag — mennyivel különben képzött tanítók fognak kijönni egy olyan pedagógiai körbe, a melynek tanulói mindennap látják a szőlőmívelést, látják a gazdasági mívelést, látják az állattenyésztést, mert egy gazdaság van szemük előtt.

Én azt óhajtanám, hogy jövőre minden tanítóképző és földmívelésiskola közt ilyen össekötés legyen.

Gondoskodtam arról is, hogy a földmívelés név részére mintagazdaságok létesíttessenek. Nem olyan mintagazdaságok értek, a melyeket drágán az állam állított fel és a melyeket azután az emberek meg, hanem úgy értem azokat, hogy válasszunk ki a földmívelés népből a megfelelő vidéken a legjobb gazdát s adjunk neki egy kis segiséget, azért, hogy gépeit, épületeit jobb karban tartsa, jobbra való állatokat szerzen be. Annak a földmívelés népnek, mely első sorban az 6 sorsán, az 6 kényeren élő emberek akar tanulni, az a mit őt fog látni hasznára fog válni, az a mit őt lát, azt követni fogja saját gazdaságában is. (Helyeslés.)

Még a szakirodalomról szólhatnék, különösen érve a népies iralmóy. Óhajtanék olvasókönyveket, népszerűen írt és tartott gazdasági könyveket kiadni — nem néhány száz, hanem ezer és sok ezer példányban — hogy azokat a név ölesön, jutányosan megzseressze és azokból gazdasági ismeretki gyarapíttassa.

Egy fontos kérdés, amelyvel foglalkozik a vezetésem alatt álló miniszterium: a

szőlők njáalakításának kérdése. A rendelőtök készen vannak; nem szükséges egyéb, minthogy csak kiadásának és expedálásának. Itt csak annyit, hogy ha nem a szőlők rekonstrukciójának ezimén ezen évben 200,000 forint emelkedik a dotáció, úgy, hogy e czédra körülbelül 500,000 forint fogunk ez évben fordítani.

Legközelebb két tanácskozányt szándékozom a miniszteriumban tartani. Az egyik az öntözésnek a kérdését fogja tárgyalni. E czédra a költségvetésben, mint látszik, öntözésutastornak segélyezésére 50,000 forint már felvettem. Másfelől egy másik tanácskozányt szándékozom tartani az értékesítés kérdésében, még pedig nemcsak a gabonára szorítkozva, hanem gabonára, állatokra, borra, szőlőre, gyümölcsre nézve, szóval mindenre, a mi a gazdának eladni valója van, mert úgy találom, hogy ha nem is valóztathatunk az árviszonyok, de azért a jelen körülmények közt is azt hiszem, a helyzet javítására még sokat tehetünk.

Altalában az 1897-iki költségvetésemre nézve, t. uraim, meg kell jegyezni, hogy egy földmívelési miniszternek, szerintem, a költségvetésével megélőznie kell, soha sem szabad, de azt a szándékot előtérítve, hogy a földmívelési költségvetés kiadási tétele az 1897. évből, mint egy millióval, 1,099,000 forint emelkedett. Maga a rendes költségvetés, amely állandó tételnek, állandó emelkedésnek tekinthető, 774,000 forint kiadási többletet mutat fel. Ha pedig hozzáveszem a baktolóogiai és a földtani intézet felállítását, akkor ez a többlet mégis milliót képvisel. Mondhatom, hogy a költségvetésnek alig van dolga tételle, a mely ne emeletett volna és így el kell ismerem, hogy e. barátom a pénzügyminiszter ur — ámbár mindig tekintettel van az állam pénzügyi helyzetére — valamint miniszterársaim is költségvetésem megállapításánál nem akadályozták meg az állam gazdasági helyzetemet könnyíteniiparkodtak. (Éljenek.)

Az egész vonalon, t. uraim, dolgozunk, közösen, alkotunk kell. A magyar gazda, hűzött teszem, a magyar nemzet. Késztetés munkát, késztetés dolgot mindnyájunktól joggal várhat el. A magyar gazdának nem szabad kétségbeesnie. A ki magát elhagyta, azt elhagyja az Isten is. Egyik legelsőbörök az önbizalomban a jövőre tekinté hitünk magatartásában áll. Magyarország az Isten olyan földet adott, a melyet keresse kell keresni. A magyar föld kincsei még sok irányban ninesenek kiaknzva. És adott a gondviselő a magyar nemzetnek ehhez a földhöz olyan népet is, a mely ahhoz méltó, a mely megismerkedik a földhöz, a mely megéri a költő szavát, hogy e földön kívül ninesen számára hely. (Éljenek és éljének.)

Ahhoz, hogy valaki megértse, hogy milyen ez a magyar földmívelő, látni kellett t. uraim, hogy mikor ez évben lenn voltunk Fuszterzen. Szakadt az eső és a mértőlkekről jött a víz, felviharoztak a fák, ártak és fáták; jött a zandember feleségével és magával hozta minden gyermekét és ott állott hajlék nélkül, nem azért, hogy valamit lásson, mert a mi látnivaló volt, azt elmosta az eső, hanem azért, hogy elmondhassa késő időkben, hogy ott volt, mikor a honlapítász eredik évrőlfordult ünnepektől. Az Isten nekem népe adott, uraim, a mely a mindennapi kenyérét maga keresi és mégis nyíri idealizmussal bír, az ilyen nép előtt kalopot kell emelni. Ezt nem én mondom, hanem mondták külföldiek, kik ezt a jeleneteket látták.

És mikor azt a kérdést vetem fel magamban, hogy milyen a magyar birtokos osztály, akkor mindig azt látom, hogy az a jelenlévőkről beszéljék. Azt mondhatjuk, hogy ez kaptáció benevelítés akar lenni. En-

gedjék meg, hogy a közelmúlt egy időszakra térjék vissza: arra az időszakra, a midőn a Köztelek szűk falat közt érzitek, meglátogatott és beszélt a magyar gazdák a honserzet tüzét. Hányan vannak, a kik még visszaemlékeznek, hogy kétszer dobtant meg a mi szívünk, mikor a gazdasági egyesületekől apának haza jöttek, mert éreztük azt, hogy közelebb jövünk egy lépéssel ahhoz, a miért minden magyar ember imádkozott.

Ki ne tudná azt önk közül, hogy az alkalmny helyreállítását az 1895-ki gazdasági kiállítás előzte meg és ki ne tudná azt, hogy az 1865. évi gazdasági kiállításnak történetünkben milyen szerep jutott osztályrészül. Igenis, elődeink gazdasági ügyekről tanácsokozva, megbízás nélkül is képviselőtök, akkor az egységes magyar nemzetet. (Ké mindenkit szivesen láttak, a mi mindent el fogadtak; nem néztek, hogy milyen vallásu, nem néztek, milyen gondolkozásu, nem néztek, milyen párthoz tartozik, csak azt néztek, hogy magyar ember-e az illető, a ki hazáján segíteni akar.

Maradjunk t. uraim, változott viszonyok közt is, hívok ezekhez a hagyományokhoz. Ha az országunk háza az országunk gazdasági életben, az ellentéteket ne kiélelteni, hanem a közérdeket kiegyenlítő iparkodunk. A magyar gazdának ne ij elenségeket, hanem új barátokat igyekezzünk szerezni. A magyar gazdának nem elég, hogy az ő ügyét egyes osztályok, egyes csoportok vagy csak egyes pártok támogatják; a magyar gazda csak úgy remélhet boldogságot, ha az egész nemzet, az egységes, tagokra nem osztott, egyformán gondolkozó és egyformán érző magyar nemzet zárt sorokban áll a háta megett.

De Magyarország, t. uraim, nemcsak földje, nemcsak népe van, melyet keresvekeresni kell, hanem van királyja is (Szűzini nem akartok teljes díjazást. A kongresszus tagjai felállanak), a kit nagy nemzetek is méltán irgylhetnek fölünk. A magyar gazdának hatalmasabb védője, magyar pártfogója, őszintébb jóakarója mint felsőbb királyunk, ninesen a miert is ezzel zrórom szavaimat: Eljén a király, éljen a haza. Meg-megjövök, szűzini nem akar tetszés és éljének.)

Rakovszky István. Azon szavak után, melyek a földmívelésügyi miniszter Öngyméltósága ajkáról elhangzottak, bátor vagy egy indítványt fizni. Azt hiszem, nem szükséges hosszasan indokolnom indítványomat. A miniszter ur hódolatlelősen emlekezett meg Magyarország apostoli királyáról, mely németek levetőzték, hogy ezt a magy utján táviratban Ö felségével is tudassuk. (Hosszban tartó éljének. Helyeslés.)

Dr. Hagara Viktor. A magyar gazdasági egyesületek elhatározták, hogy az ezredéves kiállítás alkalmára monografiákat össze gyűjtve, egy nagy kötetben fogják kiadni. Ez sikerült is a sz egyetlen bizalommal németek levetőzték, hogy ezt a miniszter ur Öngyméltósága megcuvatót szavaiól ért, kitartást meritenek arra, hogy mindenkor együttesen munkálodjanak a hazai a mezőgazdaság felvirágoztatásán. A gazdasági egyesületek nevében a monografia egy példányt van szerencsém Exzellenzádnak átnyújtani, méltóztatás azt az egytelétközegységével és szeretettel fogadják. (Éljenek.)

Dr. Drányi Ignác. Hálsáon köszönöm a gazdasági egyesületek szives megemlékezését; a gazdaságadalmi megalomnak e mi egy újabb kiváló jele; részemről Isten áldását kérom a gazd. egyletekre s kívánom, hogy a mezőgazdaság emelésére irányuló törekvéseiket mindenkor siker koronázza. (Hosszban tartó éljének és taps.)

A kongresszus ezután áttér a napirendre.

Forster Géza fötútkr elterjeszté, hogy 838 képviselőt jel jelentkezett.

A hazok nézve, mely a kongresszus határozati irvaslatait tartalmazó füzetben befoglalgatják, felolvastunk vétetik. A fötútkr egyuttal jelentést tesz a kongresszus előzetes kölségeiről.

Graf Károlyi Sándor elők a kongresszus határozataitk emlíonda, hogy a kongresszus a fötútkr elterjesztéséit tudomásul veszi.

Még a kispesti Rudolf-fogadalmi templom építésére alakult bizottság átiratát olvasták fel; a bizottság a Múzeum előcsarnokában rendezett néprajzi misztio-kiállítás megmentéséért ajánlja a kongresszus figyelmébe.

Ezzel a megnyitó ülés véget ért.

I. szakosztály ülése.

1. Gazdasági egyesületek szövetsége.

Mj. Graf Szechenyi Imre elők a szakosztály ülését megnyitja. Az első tárgy a „gazdasági egyesületek szövetsége”. Jegyzőkönyv felkéri Rószler Károly a vasmegeyi, és Haldiz Gyula, a bács-borsodmegyei gazdasági egyesület titkárára. Kéri a szakosztályt, hogy a tárgyalásra kitűzött rövid időre való tekintettel az előadó javaslatait, mely nyomatatásban minden tagnak megküldötték, felolvastatandó tekinteméltóztatás. (Helyeslés.) A felszólalások előtt azonban Rubinek Gyula előadó kíván röviden szólni (Halljuk!) Halljuk.)

Rubinek Gyula előadó: T. szakosztály! Rubinek Gyula elhatározás előtt állunk, a midőn a szövetséges gazdasági egyesületek nyújaltakjáról van szó: Nem új kérdés ez, foglalkozott már vele számtalan kongresszus és szövetségi nagygyűlés, a nélkül azonban, hogy a gazdaságadalm meg-egyesítésre jutott volna. Minden egyes ily alkalommal az ellenkezők mindig előtérültek, s ahelyett, hogy a gazdaságadalm érdekei védelmére tömörült volna, szét-dobálódtak, sokkal inkább szétállított, semhogy az együttműködés eszméje csak egy lépéssel is előbbre vihetőtt volna. En azt hiszem t. szakosztály, nines halaszta való időnk, s hogy elérkezt az pillanat, a midőn éppen azoknak a vezető elemeknek, kik a gazdasági egyesületekben csoportosulnak, kell a zászló kézbe ragadni, hogy a mezőgazdasági válságból való kibontakozásra az utat jelöljék. Késztéltem, hogy a mai állapotunk való javítás nem tőr halasztást má.

S midőn ezt elismerek, nem szabad e pontnál megállanunk, hanem meg kell ragadni a kezdeti lépéseket, melyek az új mezőgazdasági kibontakozáshoz vezetnek. Ha nem is jellelő volna meg az irányelveket a III. országos gazdaságkongresszus, melyeket a törvényhozásnak, kormányának, társadalomnak követnie kell, közvetlen szeméink előtt följel a nemzetközi gazdaságkongresszus, a mely meglátja egész határozottsággal az irányt, melyet követnie a magyar gazdaságadalm saját érdekeit megvédelmezheti. Mint egy ember véleménye emelkedett érvényre a nemzetközi gazdaságkongresszuson az a nézet, hogy a gazdaságadalm tömörüléssel tudja érdekeit megvédeni, s esakis ha a szétszórt gazdaságadalmak szövetkeznek.

S a szövetsézés t. kongresszus, nemcsak mi, hanem a magyar gazdaság is, mert hiszen előttünk a külföld példája, a hol a szövetsézzel bámulatos eredményt értek el eddig is. Nem lehet tehát a mezőgazdaság barátja az, ki a gazdasági szövetsékes ellenében agitál s akár direkt, akár indirekte a gazdaságadalm tömörülését, társulását ellenzi. Nines is ennek a gazdaságkongresszusnak egyik célja, hogy a gazdaságadalm tömörülését nem önjánja. Csakhogy t. szakosztály, mely az óhaj még nem elég,

mert hisz óhajaink, óhajottukunk már 22 év óta a szövetséget, de létrehozni, közös megegyezésre jutni még egyetlenelőn sem tudunk. Jeltörvényi akarat kell az óhaj mely az óhajt gyakorlatban megvalósítani is tudja, melynek az ellentétek kifejtését keresi, de az összekötők kapcsolata kutatja s ezeket sikerülni is fog közös megegyezéssel megtalálniuk.

A jelen gazdaságkongresszus a III. országos gazdaságkongresszus letételményese s feladatát képezi, hogy a gazdasági egyesületek közvéleményét megalkossa. Ezt a célt azonban csakis úgy érthető el a kongresszus csakis akkor emelkedik a rendes kongresszusk szintjére felül, hogy ha az ezen kérdésben hozandó határozat, mint a gazdaságkongresszus egyhangú véleménye emelkedik érvényre.

Azt hiszem, mindnyájunknak az az érteke, hogy a gazdasági egyesületekben képviselt gazdaságszabadság tiszte számban tömörüljön és szövetséghez 43 törvényhatósági gazdasági egyesület képviselői vannak jelenben itt is, ez éppen ez a legkedvezőbb alkalom kínálkozik arra, hogy úgy és akként állapítsuk meg az alapszabálytervezetet, a mint az az ő értekeink legjobban megfelel s a mellet, hogy autonómijukat biztosítsa az a feladat, hogy a jelenlegi gazdasági egyesületek mindegyike erkölcsileg kötelezze magát arra, hogy a szövetségnek tagja legyen és azt támogassa. Ez annál inkább könnyebb lesz, mert a végrehajtó-bizottság megadta az alkalmat arra, hogy a t. egyesület mindegyike odahaza is tárgyalja a kérdést, a mennyiben az alapszabálytervezetet az összes egyesületnek megküldötte.

Annál könnyebb lesz megegyezni, mert a szövetség létesítése ideiglenes jellegű, mintegy átmeneti állapot, a melynek az a célja, hogy a gazdasági érdekeképviseletnek törvényhozási utat való szervezését támogassa. Ezen támogatásnak minden irányban kell érvényesülni, nemcsak az érdekeképviselet kérdésében: a gazdaságszabadságot mintegy tömör testületnek a földmívelésügyi miniszter köré csoportosolni, ha azt akarjuk, hogy a földmívelésügyi tereza legyen az első szereplő a kormányzatban. (Eljenzés.)

Hogy az alapszabálytervezet a jelen formájában látni napvilágot, az nem a végrehajtó-bizottságotól mielőtt, ha a gazdasági egyesületek másképp gondoskodnak, akkor más alaktól öltött volna, mert hisz, mint ő Excellenciájára az elnök ur is megjegyezte, nem az alapszabálytervezet, nem alapszabályok kötik össze a gazdasági egyesületek szövetségét, hanem az az erkölcsi erő, az a kötelezőségezt, a mely a szövetség együtti együttműködésre készlet ölt. (Helyeslés.)

Azt hiszem, hogy helyesen fejezem ki magamat, ha azt mondom, hogy ezen alapszabálytervezet tisztán a gazdasági egyesületek jóakarataira van bázisra és nyitott ajtóit dőngöt, a ki a jelen alapszabálytervezet az azt mondja, hogy az a gazdasági egyesület autonómiját sérti. Hogy ezen állítomtat be is bizonyíthatassam, egy gyakorlati példával fogok élni.

Az alapszabálytervezet megfog küldetni minden egyes gazdasági egyesületnek; tehát minden egyes gazdasági egyesületnek módjában lesz újabban hozzájárulni, a részleteket megvitálni és azután határozni a beletés felől.

Ez igen fontos momentum, mert így minden gazdasági egyesület szabadon határozza el, hogy az alapszabálytervezet szerinti szövetséghez hozzájárul-e vagy sem. Már most a mennyiben hozzájárul, ha a szövetség működése valamely gazdasági egyesület intencziójával nem egyezik meg, a XI-ik szaksz szerinti a következő rendes gazdasági-észt gyszerint kimondja, hogy kitép és

akkor a szövetségi nagygyűlés nem határozatot egyszerűsen csak tudomásul veszi.

A mi az anyagi hozzájárulást illeti, azt hiszem, az is a legnagyobb liberálissal van megengedve a területén, mert a szövetségi nagygyűlés megállapítja ugyan a költségvetést, megállapítja a kules szerinti hozzájárulási arányt; de ezen határozat előbb a vidéki gazdasági egyesületek közgyűlése elé kerül. És csak ha ez elfogadta, akkor válik kötelezővé, a mi természetes is.

A szövetségi nagygyűlés nem ismeri a vidéki gazdasági egyesületek anyagi erejét azt az illető közgyűlés határozata csak el. A nagygyűlés megállapíthat egy programot, de megvalósítása a vidéki gazdasági egyesületek főj, a mennyiben hozzá anyagi és erkölcsi erejük van.

Az autonómia kérdése tehát azt hiszem a legnagyobb óvatossággal van érintve a tervezetben.

Felhozott, hogy a szövetségi nagygyűlés határozatait egyes vidéki érdekeket sérthetnének. Ezt nem tudom elképzelni, mert éppen ellenkezőleg a szövetségi nagygyűlés lesz hivatott arra, hogy a vidék érdekeit érvényre juttassa, hisz a vidék érdekeit összehangolva országos érdeket képeznek a vidék boldogulása az ország boldogulása is.

Felhozott továbbá az is, hogy a végrehajtó bizottság miért dolgozta ki az országos gazdasági egyesülettel együttesen az alapszabálytervezetet. Hát t. szakszótály, ez tisztán formai kérdés.

Sokkal nehezebb kérdés azonban ennél az az, amennyi az alapszabálytervezet nyitva hagyott t. az anyagi hozzájárulás kérdése. Amint méltóztatnak tudni, a végrehajtó bizottság tervezete a vidéki egyesületek szabad hozzájárulására bízta, hogy a szövetség első költségét fedezze. Van azonban itt egy tervezet, melyet Wenninger Mátyas ur a komáromi gazdasági egyesület kiküldöttje nyújtott be, az amely azonban elküvetés előtt egy, hogy a plénumban már nem volt tárgyalható.

Ezen tervezetben Wenninger ur azt az eszmét veti fel, hogy a kiküldöttök számára h kötssek a hozzájárulási arány olyképp, hogy minden kiküldöttre állapítsák meg egy kulcsoszerinti összeg, melylyel az illető képviselői egyesület a közös költséghez hozzájárul. Ha egy gazdasági egyesületnek ötszáz tagja van, az a szövetségi nagygyűlésen őt, az igazgatási, választmányban pedig egy taggal képviselheti magát; feltéve, hogy a kules 10 frt, akkor 60 frtal járul hozzá a költséghez. Ezt sikerült kombináczióknak tartom. Ami azonban Wenninger ur további kombinációját azt a mintegy felszámoltam, hogy ő a szövetségi nagygyűlést melőlti a tervezetben és helyette minden teendőit az Országos Magyar Gazdasági Egyesülete óhajja bízni.

En magam részéről ehhez már csak azért sem járulhatok hozzá, mert a tervezet nem számolt az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel, hanem az egyesületet tekinteli úgy, hogy én magának az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek az autonómiját látnam veszélyeztetve e tervezet által.

Nem akarom azonban hosszasan igénybevenni a t. Szakszótály figyelmét, ellenkezőleg azt óhajtom, hogy a t. tagárszoknak alkalmuk legyen nézeteket nyilvánítani. Legyen szabad azonban nekem is figyelembe ajánlanom azt, amit az elnök ur mondott, hogy ne tárgyaljunk itt kölcsönös bizalmatlansággal, hanem ellenkezőleg igyekezzünk a kapcsolatot keresni.

En gazda között, egyesület és egyesület között nem ismerek különbséget; teljes lelkiismereti meggyőződéssel bízom a gazdasági érdekeképviseletnek az egyesületek bármelyikére, képviselte ezt eddig

minden gazdasági egyesület, úgy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mint minden más vidéki egyesület. És éppen azért, mert mindegyiknek feltétlenül megbízom, azért azért, mert az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mindenkor meg tudja védelmezni függetlenségét, mindenkor előrendíti harczosa volt a gazdasági érdekeknek és csak fogottabb mértékben teljesíthető a gazdasági érdekek védelmét, ha a gazdasági egyesületek közpöntjává válnék, ajánlom elfogadásra határozati javaslatomat. (Zajos éljenzés.)

Galóczy Károly azt indítványozza, hogy az alapszabálytervezet pontonként elgyaltassék akként, hogy előadó felolvassza sorban a pontokat s azokra a tagok megteszik az észrevételeket, mert itt mindenkinek van joga hozzájárulni. (Helyeslés.)

Tisza István osztja az előtte szólt által felhozottakat, észlelzernek tartandó azonban mégis, ha a pontonkénti tárgyalás előtt egy általános vita indulna meg, melynek konkluziója aztán az volna, hogy a kongresszus elfogadja, vagy el nem fogadja az alapszabálytervezetet a részletes tárgyalás alapjául.

Gróf Szechenyi Imre elnök: tehát előbb általánosságban tárgyaljuk a tervezetet. Először fel van javítva a Bokor Pál a szegedi gazd. egyet. kiküldöttje.

Bokor Pál, a szegedi gazdasági egyesület kiküldöttje elvileg hozzájárul a tervezetnek és azt elfogadja. Azonban némely észrevételek tesz és különösen azt kívánja, hogy kormánysegélyben nescak a vármegyék, hanem a törvényhatósági egyesületek is részesüljenek.

Báró Jósika Gábor. Nem fogadja el az előadói határozati javaslatot, mert az alapszabálytervezetben nincs megvőva a III ik országos gazdaságkongresszus szelleme. Mert habár az első, negyedik és ötödik pont be is van tartva, de egészen szem elől tévesztették a 3-ik pontot. A III-ik országos gazdaságkongresszus határozataiban 3-ik pontja kimondja, hogy a szövetség az alapszabályt dolgozandó. Itt pedig a szövetség léteése csak a nagygyűlés által van dokumentálva, különben csak mellékesen van megnevezve. Ez oka annak, hogy az egyes gazdasági egyesületek most is abban a hiedelemben vannak, hogy nekik társan csak mellékes szerep van szava s egy idő múlva ezt a mellékes szerepet is elvesztik. Ha a megbízottak létszámának meghatározását illeti, a tervezet alapján nem fogadhatja el, mert ez mindig alkalmat fog nyújtani arra, hogy egyes egyesületek mindig preponderanciát gyakoroljanak. Az mondja az indoklás, hogy ez helyes, mert az erősebb nem lehet egyenrangú egy gyöngyöző. Ő azonban azt hiszi, hogy minden egyesület, a mely belép, egy tagot teszen s egyenlő jogú és egyenlő kötelezettségi vannak.

Ajánlja elfogadásra az erdélyi gazdasági egyesület következő határozati javaslatát.

„Mondja ki a IV. orsz. gazdaságkongresszus, hogy a gazdasági egyesületek képviselőiből alkantandó nagygyűlés még ez évben összehívandó. Az alapelvekre nézve kibávitasson tartja, hogy:

1. A magyar gazdasági egyesületek országos szövetsége külön alapszabályokkal és Budapesten székelő központi szervezettel alakuljon meg;

2. a szövetség alaplépés az alapszabályokban meghatározandó — mondjuk: évi 100 frt tagsági díj és tíz évi kötelezettség mellett — közgyűlési határozattal történék;

3. ezen tagsági kötelezettség és díj minden tagegyesületnek egyenlő jogokat biztosít.

Smittica Endre. T. szakszótály! Itt néhány egylet a szövetséghez hozzájárulni nem akar, mert félti az autonómiját. Nem tudom

egyesület javaslata között, mely utóbbi ajánl elfogadása.

Miklós Ódon szerint a kongresszusnak határozatai nem lehetnek olyanok, a melyek egyes egyetlek érzékenységét megátlánják. Négvége, hogy szövegben van a szövetség kérdése, a szövetségbe lépő gazdasági egyetlek közgyűlése kimondotta 1892-ben, hogy a szövetséget egyhangulag öhája. Hogy az meg nem alakult, azon mulott, hogy egyes egyetlek félve autómunkájukat, nem akarták az összműködést biztosítani. Igen fájós érzés volna ez t. uraim, ha ma ismét béllána. A felszólalók megegyeznek abban, hogy az előadói javaslat nem elégíti ki a törzses kívánásokat; előadói jelölés, hogy a szövetség, kész némely módosításokat elfogadni. Ajánlja tehát a kongresszusnak, hogy oly utasítást adjon az esetleg kiküldendő bizottságnak, a mely végre is hatjáró, a mi biztosítja az együttműködést az egyes vonalon. Hívjuk ösze az ország összes gazdasági egyesületét és ezeknek tárgyalásai utján állapítsanak meg a szövetség alapszabályai végleges.

Melczér Gyula: Nem akart felszólalni, de kényszerítet tenni az itt elhangzottakat után. Úgy tudja szóló, hogy a magyar gazdaságönség igazán melegen öhája a szövetség létrejöttét, hogy végre valahára a 12-ik órában tészt öltösn a szövetség, azért jöttek ide, hogy létesítsük; megbizuk az „O. M. G. E.-es, hogy munkálkodjon, csináljon tervezetet, a mely kiindulási-pontnak elegendő, hogy azt teljesen kiegészíthess; a többi aztán a részlekre tartozik. De itt apró részletekről, minuciozus dolgokról foly a tárgyalás; nos hát uraim én is tagja vagyok vidéki gazdasági egyesületnek, ismernem garadt, a kit a jogokat kell gyakorolni, úgy kell odavoncsólni midőn megérkeznek akkor féltékenyeknek, bizonyosan azért, hogy még tovább előlódzék ezen fontos kérdést. Hát így nem fogunk boldogulni. Ezek az intézmények a gazdasági egyetlek meg fognak állhatni, de a magyar gazdaság el fog pusztulni. (Igaz.) Ennek az előadásnak az vége leg, hogy a nagy költségre kerülő kongresszust ide öszehívjuk és most előlódzuk, tehát hívjuk ösze még egy ilyen kongresszust, hogy az szegény gazda idejöjjon, s majd akkor sem fogunk határozni semmit. Ez nem egyb, mint agitáció a szövetség plássása érdekében. Kijelenti, hogy az alapszabálytervezetbe hozzájárul.

Szász István teljes lelkesedéssel hozzájárul a szövetség ösméjéhez.

Sebestény Arthur pártolja az erdélyi gazdasági egyesület javaslatát.

Falitsch Arthur azt hangzolja, hogy a gazdaságönség lépő egyesületé számára egyenlő jogokat és egyenlő kötelesegeket kell biztosítani.

Tízsa István hosszabb indoklás kíséretében oly értelmű határozati javaslatot nyújt be, hogy mondja ki a szakosztály, hogy: „Mondja ki a kongresszus, hogy: Az összes gazdasági egyetlek országos szövetségének mielőbb való létesítését öhája, de ennek megvalósítására s a szövetség szervezésének megállapítására az összes érdekelteknél egyetl ülést tartja a hivatalotnak. Felkéri önmögve az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy az alapszabálytervezetet végleges megállapítás céljából az ország gazdasági egyetleket hívja ösze.”

Gróf Széchenyi Imre elnök delután az ülést megnyitja s konstátálja, hogy a delölöti általános vitában résztvettek többsége szerint a kongresszus az előadói javaslatot általánosságban elfogadja.

Dr. Hazara Viktor ajánlja, hogy a delölöti eljárásról eltérőleg egy egy szónok csak

5 perczig szólhasson fel. — A kongresszus az indítványt elfogadja.

Gróf Széchenyi Imre elnök felkéri a gazdasági egyesületet kiküldöttét, hogy az előadói javaslat pontonkint tárgyalása alkalmazásával tárgyaljon meg az egyes pontokra vonatkozólag észrevételeket. Felkéri előadót, hogy pontonként olvassa fel az alapszabálytervezetet.

Szamoson szözláltak fel ezután a napirendhez, köztiük Tízsa István és gróf Presteits Andor.

Tízsa azt ajánlja, hogy a javaslat részletes tárgyalásánál ne tegyenek határozott módosításokat, hanem csak az irányelveket állapítsanak meg, egy, az előadóból és Méreyből álló bizottság küldjenek ki, a mely az irányelveket szem előtt tartva, a módosításokat szövegezzé.

Mérey Lajos: Nem akart akadémiikus diskusszióba bocsátókni, de mielőtt pontonként tárgyalná a szakosztály a tervezetet, előbb azzal kell tisztázni jönni, hogy a szövetséget önállóan-e vagy pedig az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel egyesülten akarja-e megalakítani. Nem vonja kétségbe az OMGE. igazán bökös érdemeit, hálisan kell azokról megemlékezni minden magyar gazdának. De ha a kérdés kimondottan úgy tisztán önálló alapszabályokkal alakuljon meg a szövetség, akkor ezimben nem lehet az OMGE., hanem a ezim csak az lehet: „Gazdasági Egyetlek Országos Szövetsége.”

Rubinek Gyula előadói hozzájárul Mérey javaslatához.

Gróf Széchenyi Imre elnök önnunajlja, hogy a szakosztály Mérey javaslatát elfogadja az alapszabálytervezet címét annak értelmében megváltoztatja.

Elnök a tárgyalás rövidités végett javasolja, hogy az esetleg megváltoztatott szakaszokban csak az elvet állapítsunk meg, a szövegezés pedig külléssék ki egy bizottság, Szabó József elnöklete alatt Mérey Lajos és Rubinek Gyula tagokból. (Helyeslés.)

Tízsa István szerint az első szakaszban elfogadott módosítás meleselőnk következményekkel jár, mert a második szakasz az egyesülés célját korvonalozván, átváltoztatandó s belöle kihangyandó mindaz, a mi az OMGE. körébe tartozik és nem a szövetség körébe. Ezzel az utasítással kívánja tehát áttenni e szakaszt a bizottsághoz.

Rubinek Gyula előadói azt hiszi, hogy elegendő, ha a második szakasz első bekezdés maradjon, a többi a), b), c) stb. pontok kihagyatnak, mert hisz az első bekezdés világosan korvonalozza, hogy mit várunk a szövetségtől.

Gálgozér Károly szerint ha az első szakasz megváltoztatásánál az OMGE. egészen kihagyatik a szöveg, akkor a tárgyalás a szövetség elvetel kibagyik, a melynek pénze, vagyona van, milyen alapra helyezték a szövetség.

Gróf Széchenyi Imre elnök megjegyzi, hogy az első szakasz letárgyalatván, ahhoz már többé szó nem férhet.

Rubinek Gyula előadói. A harmadik szakasz megint megváltoztatandó lesz aszerint, hogy mi fogja alkotni a szövetség szervezését.

Dr. Szentkirályi Ákos. Mielőtt a részletek tárgyalásához tovább haladna a szakosztály, felolvassa az erdélyi gazdasági egyetlek a részlekre vonatkozó javaslatát, melynek lényege, hogy bármely egyesület mely tagja a szövetségnek a következő éven kielphet, s a tagsági díj lefizetésére nem kötelezi magát hosszabb bizonylatlan időre. Ezt a tervezetet okvetlenül kimondani kell.

Isák István szerint az OMGE. alapszabályait kell módosítani úgy, hogy az ke-

belébe fogadhasa az egyetlek szövetségét. Az eddigi módosításokkal már az elv meg lett változtatva s ebből következik önként, hogy a vitaközös módósé lesz, ezért indítványozza, hogy a bizottságnak adassék ki a tervezet, hogy a tárgyalás ki a részleteket az itt már d. e. elfogadott általános megállapodásn alapján.

Simitska Fudre: A kongresszus végrehajtó-bizottsága néhány héttel ezelött a gazdasági egyesületekhez egy javaslatot küllött s kérözte az egyetleket, akarnak-e ezen az alapon a szövetségbe belemenni vagy sem. Ezen az alapon 29 gazdasági egyesület kimondta, hogy a szövetségbe hozzájárul. Nem azért jöttek ide, hogy megtagadjassanak ezt a szándékunkat, hanem azért, hogy a mi kimondtuk, a mellett maradjunk. (Zaj, helyeslés igaza van.) Azt hiszem nem vagyunk annyira kisilekitek, hogy a mi egyetser otthon többséggel elhatároztuk, itt egyes diskusszió alapján megváltoztassuk. Hi szövegeket akarunk s azért jöttek ide, hogy a szövetséget e kongresszuson kimondjuk. A mi azt a kérdést illeti, hogy a szövetség önálló alapszabályokkal alakuljon-e vagy pedig ezekkel az alapszabályokkal, erre megjegyzi, hogy 29 egyetlet ezt az alapszabálytervezetet elfogadja, kérői, melyek a tervezet az egyetleknek a száma, kik ezt el nem fogadják. (Zaj, melyben nem hallani a szónokot.) . . . ha azt fogadják el a szakosztály, hogy az újonnan proponált tervezet alapján tárgyaljuk a szövetséget, akkor a végrehajtó bizottság által kidolgozott tervezet itt tárgyalás alá nem jöhet, mert egyrészt azoknak az egyetleknek, melyek a tervezet el nem fogadják, hozzászólani joguk nincs; ha pedig az Országos Gazdasági Egyesület alapszabályának módosításán van szó, ez az OMGE. belügye. Ehhez sincs hozzászólása más egyetleknek. (Eljenzés.)

Dr. Almássy Imre: Itt vita foly a részletek felett, pedig még a főirányvekkel sincs tisztában a szakosztály. Kijelenti, hogy előtte szözlök a szövetség elvetel, az azt d. e. annyira összuszóldott a tárgyalás fonala, hogy nem tartja helyesnek a részletek tárgyalás tovább folytatását, kik előbb elfogadni azt, hogy melyik javaslathoz ragaszkodik a szakosztály többsége.

Parkas Abraham: Azt hiszi, hogy nincs itt senki, aki megnyugvással volna az íránt, hogy a tárgyalás helyes merbe tereltek. Hol volt a hiba? Talán mindnyájunkban, mert nem értjük meg egymást a tárgyalóknál nagyon is eltérünk. Nem akarja privát nézetét a szakosztályra oktrojálni, de egyet tud s ez az, hogy nincs itt egyetlen egy magyar gazda sem, aki ki merné mondani, hogy elv azért jött, hogy itt megakadályozza a szövetség létrejöttét. (Helyeslés egy van.) Szükséges vita szözlök, hadi tisztázódjanak az ösmé, de ha már a tárgyalás menetés a felszólalókkal helytelen merbe tereltek, s meggyöztökünk róla, hogy az utat eltévesztették, térjünk vissza a helyes utra. A végrehajtó-bizottság tervezetet készített, a mely repérálni akarja a hozo évszék mulasztást, tárgyaljuk ezt a tervezetet objektíve, hisz gazdasági egyetlek a nagy többségben általánosságban elfogadják már ezt. (Nagy zaj.) Tisztelt uraim! Most akarunk megállapodni, midőn gazdasági világság előtt állunk, mikor az egyéni véleményeket alá kell rendelni egy nagy közönsé elérésére? (Eljenzés és taps.)

Fogadjuk el e tervezetet általánosságban, a részletek megbeszélés az összes gazdasági egyesületek feladata, adjuk tehát ki nekik tárgyalás végett. (Helyeslés.)

Gróf Károlyi Sándor: Megvallom, t. szakosztály, hogy a tárgyalás fonala egy kissé összuszóldott. Az eddigiek szerint

gát minden irányban fenntartja. Tekintve azonban azon körülményt, hogy Ausztria, mint első rangú ipari állam éppen a közös vámterület Magyarországra nyers terményeinek a legtermészetesebb és legjobb fogyasztója, tekintve azt, hogy kölcsönös engedéllyel a közös vámterület keretében belül is megköthetnek a kereskedelmi szerződés érdekei, végül tekintve azt, hogy a külfölddel jelenleg fennálló vám- és kereskedelmi szerződésünk érvénye 1903 év végéig tart, a meddig tehát onánál vámterület alapján önálló vámpolitika Magyarországon inaurálható nem is volna, az OMGE-nek azon véleményétől, hogy a közös vámterület továbbra is fenntartható, ha a szerződés megújításánál mindazon feltételek teljesülnek, a melyek a magyar közgazdasági érdeket megóvni képesek, a jelen alkalommal sincs semmi ok az eltérésre. Mindenesetre fölfeltételnek kell lennie annak, hogy azok a kardinális részletek, a melyeket a tekintetben az OMGE már kifejtett, teljesítenessék.

A feladat teljesítésére az, hogy a közös vámterület alapján álló gazdasági kiegyezési szerződés megkötésük az, hogy az 1867-ik XII-ik t. ez-ben közöseknek elismert költségek fedezésére 1878-évi XIX. t. cz. által megállapított kvótáarány Magyarországra terhére magasabbra ne emeltessek. Nem kell e helyütt külön hangsúlyozni azt, hiszen éppen a jelenlévő gadaközösség éréz és tudás, az legjobban, hogy Magyarország a nagyobb kvótát meg nem bírja. Mert dacára annak a fényes képnak, a melyet éppen a jelen ezredés kiállt Magyarországi közgazdasági fejlődéséről mutat, ezen kilszín alatt a melyen gyökeredző bajok rejlenek, amelyek a magyar közgazdasági és elsősorban a magyar mezőgazdasági sulyos helyzetét igazolják, az akkor, amidőn a közös intézmény jelenlegi berendezés Magyarországi érdekeit csak másodsorban elégíti ki, nem is méltányos, hogy a kvótáarány Magyarország terhére felemessék.

Ennek a véleménynek adott kifejezést az OMGE, ennek a véleménynek adott kifejezést a magyar kvóta-bizottság többszörös munkálataiban, ezt a véleményt kell a magyar gadaközösségnek is a jelen alkalommal a legerélyesebben előlterbe helyezni és emellett a vélemény mellett, mint a kiegyezési szerződés megkötésének feltétele mellett kell a gazdasági együesteket és gadák jelen egyetemének a leghatározottabban állást foglalnia. (Általános helyeslés.)

A második feltétel tulajdonképpen szintén nem tartozik szorosan vége a kiegyezési vám- és kereskedelmi szerződés keretébe. Ez a feltétel az általános vámtarifa revíziója. Tíznek nagyra jól és nyíltan az időben megkötött kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalásoknál a mezőgazdasági körök helyzetét kell világításba azt, hogy a közös vámterület érvényben lévő jelenlegi általános vámtarifa, meg a mezőgazdasági terményeké egyáltalában nem védi és a mai hazai termelésünknek nemcsak legelső fogyasztókat Ausztriában, hanem saját hazánk területén is igazságtalan versenytámaszt, addig másrészt ipari vámaija a védvámok jellegében bírva, éppen nálunk a fogyasztó osztály drágává teszi, hogy ez a sulyos gazdasági válságnál küzdő közönségünkre nézve a legnagyobb mértékben káros.

Az általános vámtarifa revíziójának szükségessége tehát nyilvánvaló, hiszen emellett már a most is a közös vám- gadaközösség is erősenben állást foglal, de a leismert ezt legjobban a pénzügyminiszter is is, a midőn azt igtérte, hogy az általános vámtarifa revíziója mindenesetre meg a külfölddel jelenleg érvényben lévő vám- és kereskedelmi szerződésnek lejártá elől rever-

dítálni és a magyar közgazdasági igényeinek megfelelő módon megváltoztatni fog.

Eltérítve azonban minden egyébtől, a legértényesebb kívánság volna Magyarország szág szempontjából az, hogy ezen igéretnek a vám- és kereskedelmi szerződés megkötésé elől, illetve azon időre, amidőn a fennálló kereskedelmi szerződésnek lejártára a revíziót várható alkalmazása aktívusán válhatik, Magyarország teljes aköző szabad-ságának birtokába jusszon. Ezért vagy azt kell követelnünk, hogy a vámtarifa a kiegyezési szerződés megkötésé elől revízió-tassék és a szerződés csak azon esetben bontassék meg, ha az általános vámtarifa fenntartásának érdekében meg kell lennie amennyiben a jelenleg fennálló szerződés fölműdsáának idejéig rendelkezésére álló idő ezt meg engedji, gondoskodás történjék a szerződésben azíránt, hogy 1903-ra a vámtarifa revízió-tassék és amennyiben az Magyarország érdekében megfelelő nem volna, Magyarország önálló vámpolitikájának inaurálhatóság lehetőség meg legyen. Ez vagy azon módon történhetik, amint azt az 1867-ik évi XVI-ik t. cikkben megkötött első vám- és kereskedelmi szerződés szabalyozta, hogy t. i. a 10 évre köttöt szerződés bármely fél által 5 év alatt felmondható, ha a tapasztalat azt igazolná, hogy a megkötött vám- és kereskedelmi szerződés a szerződés állam- felé valamelyikének közgazdasági érdekeit kedvezőtlennek bizonylva. Így tehát a vám- és kereskedelmi szerződés megkötésének feltételül az általános vámtarifa revízióját vagy a szerződésnek 10 évre való megkötésé mellett 5 év múlva való felmondhatását Magyarország örendelkezési jogának a kellő időben való érvényesítésébe végezt feltételül követelnünk kell. (Éljenszék.)

A harmadik feltétel vonatkozik a kiegyezési törvényben határozottan kimondott, de a kiegyezés szemléllé is egyező azon intézkedés teljes mértékű érvényesítésére, a mely szírint egyik államfél sínes jositása beföldi vámoikat vagy adókat kivétlen gabonafélé terményekre. És mégis a tíróli németek az a rendelkezés nem respék-tálva a magyar gabonára beföldi vámoikat vel ki, dacára annak, hogy ebben a tekintetben a magyar parlament és a magyar kormány részeről többszöri felszólalás történt. A kiegyezés szemléllé megfelelő, intézményszerű biztosítékokat kell követelnünk az íránt, hogy a jövőben a vám- és kereskedelmi szerződés ezen világos rendelkezésének tnylges érvény fog szerzetnie. A negyedik feltétel, a melynek teljesítésé a gadaközösséget egyínlé is a legközelebből érinti; a magyar eredeti állólat és állati termények forgalmának Ausztriában való szabalyozása.

Mindazon külföldi államokkal, amelyekkel vám- és kereskedelmi szerződésünk fennáll, az állólat és állati termények forgalmára nézve állategészségügyi egyezményünk van, amelyek értelmében állataink és állati terményeink forgalmára nézve a magyar kormány információja az iránadó. Egyedül Ausztria az, amelylyen ilyen állategészségügyi egyezményünk nem létezik. Az előző törvényhozásnak nyilván azon magdóló-földmívelésügyi miniszterünk közbejárására, hogy az osztrák közigazgatási hatóságok által önkényileg támasztott formái nehézségeket színtesse be. A magyar kormány ugyan rögtön segíteni szokott az ilyen nehézségek felmerülé esetén, azonban

a dolog természetéből önként folyik, hogy ez a segítség a legtöbb esetben kést, mert az osztrák hatóságok által önkényesen zár alá helyezett vidékekről származó állólatok és állati termények a földmívelésügyi miniszterium leggyorsabb intézkedésé dacára is felgajlajlik, zár alá helyezik, kényszerítveben értékesítik, vagy éppent magson misztik. Hogy ez az állólat Magyarországra nézve éppen akkor, amidőn a mezőgazdasági termények árának csökkenése alkalmával talán még az állattenyésztési ág az, amely jóvedelemmel üzhető, mekkora károsmást okoz, — azt bővebben fejtegetni fölösleges.

Eppen azért a magyar gadaközösségnek feltétlenül állást kell foglalnia abban az irányban, hogy az esetleg megújítandó vám- és kereskedelmi szerződés egy megfelelő állategészségügyi egyezményen kibővítessék, hogy a kiegyezés szemléllé ellen-tesz ezen eljárás megszüntetésé intézményszerű biztosítékkal legyen megvalósítható. (Helyeslés.)

Tisztelet szakszólaty! A midőn ezekben röviden van szeresém határozati javaslatomat idokolni, az ügy ékére való tekintettel annófogadassék érem. (Éljenszék.) Baross Károly: volt az első, a ki a határozati javaslatához hozzászólott Szerinte a kérdés elbírlásnál frányadó tényezőül kell szolgálni annak, hogy mi a monarchiának behozatala, azokban a ezikkeiben, melyeket elfogyasztani önmaga képes. A 800 millióban szerinte áll van 70—80 millió forintnyi öv behozatal, a mely azon ezikkekre esik, melyeket mi magunk képesek nem vagyunk előállítani; a többi öv ezikkekre esik, a melyeket magunk képesek volna-ink előállítani, a mezőgazdasági és ipari áll. Ezzel a 800 millió behozattal szemben Magyarországnak 514 millió forint az egész kiviele. E két számnak az analízise és összehasonlítása miránk akkor, mikor a kiegyezés kérdésével foglalkozunk, végtelen fontossággal bír. Magyarországon a kiegyezés ellen való agitáció egyik legnagyobb fogyerője az osztrák ipar nem engedni a magyar ipart kiféjöldni. Tökéletesen azon álláspont állók, hogy a magyar gazdasági élet önállósítására első sorban is magyar ipart kell teremteni, de azért az a jelszó, hogy a magyar ipar előhaladását az osztrák ipar akadályozza, nagy tévedés. (Felkiáltás: Dehogy tévedés.) Leszek bátor ez állítástomat bizonyítani.

Felhozza öntán szlóg, hogy a legnagyobb ipari esportból a szövíparból a monarchiába Bajor és kivált Németországból bej 212 millió forint ár. Ezzel szemben Magyarországra bej 200 millió. Bör és bór-árkúból bejön Németországból 20 millió s ezzel szemben Magyarországra bej 17 millió. Konklúziója az, hogy a monarchiának a közös vámterület iparát nyomja a külföldi ipar akkor, mikor a 212 millió forint értékű szövíparat bereszi.

Felhozza továbbá azt, hogy miként jätessza kía védegyeménnyel az agilis osztrák közvetítő kereskedelem, mely a Németországból bevitt árukat Ausztriában kipakolja és mint osztrák árukat hozza be Magyarországra. Tehát vagy köztve, vagy követlenül kiejeli káros befolyását a magyar iparra. Arra szükség van, hogy a közös vámterület szabadítsuk meg a külső vámterület beözölésé elől. A határozati javaslatokhoz szövíparat, kiegyesítében azonban a 6 pontot azzal, hogy az 1882. évi XVI. törvényezik a közös vám- gadaközösség színtési eljárás teljesen színtetössék meg. Helyesli, hogy az OMGE, által szöví telt állategészségügyi egyezmény, kartelek, ringek stb. kérdéseit a kongresszus most tanácskozás tárgyalul nem vétekek, de van egy dolog, a mi ellen állást kellene foglalni; ez

a börze reformja, melyre néve határozvány intézkedéseket lépett is életbe a magyar törvényhozás, úgy járunk vele mint a műbortörvényhozás, hogy megvárjuk, amíg lesemeg a fogatátja. Magyarország nagyból fele a bécsi börtön ed el vesz. A kvótáról is megemlékezik, mert szükségesnek látja, hogy hán emelkedik a kvótabizottság munkálataival szemben. A kvótalevelés követelése onnan van, hogy 10 érvig hangoztatott Magyarországon gazdasági haladásokat a vagyonsodásának.

A kvótabizottság elődói javaslataiban mindenről van szó, csak a magyar mezőgazdaságról nem és arról sem, hogy hány millió forint adósság terheli a magyar földet s hogy a gazdák nem bírnak megélni.

Üngár Lajos szerint nem annyira a vámréndeze, mint a bőrt nyoma a gabonáknak. A határidő üzleteket nem volna helyes eltrúlni, hanem reformálni kellene, illetve megszorítani aként, hogy azon a börtön az illető birtokos, ha valamit elad azt szállítania is kell, nem pedig papírossal kielégíteni. Mert szerinte rendkívüli dolgok történnek ott: eladnak 80 milliót és nem produkálnak csak 40 millió m-mászt. Hogy ha a termék az a töseidén buzdí, nevezzé azt meg, hogy hol termett a buza, a kereskedőnek pedig, ha tovább kereskedik a buzával, adjon róla paszst, hogy hol vette, pedigtré rá, hogy honnan származik, így majd nem lesz túltermelés, nem fogják papírossal felmutatni, hogy 80 millió métermásza termékünk van, megállapítja majd az árt a kereslet és kínlat.

Otoska Géza: az állategészségügyi törvény reformálásának szükségességét hangsúlyozza.

Gróf Károlyi Sándor: A mit előadó úró hallottunk a vámszövetségéget illetőleg, világos és precíz előadás volt. Nem ért azonban egyet előtte szóllalk abban, hogy a határidőüzet megasztatósága néve a vámszövetségéget szerződésben gondoskodjunk, mert erre Magyarországnak magában is teljes joga van, mely feltételnek nem köthető. Reméli, hogy a mint a porozok intézkedéseket léptettek életbe, a gabona határidőüzetével való visszaélés megállására, erre rá fognak térni a magyarok is.

György Endre: Előtte felszólallókkal kivét Baross Károlyval nem ért mindenben egyet; felszólalásának okai nem a határozati javaslataiban gyökereznek, a melyet az előadó részleteiben is kidomborított, a mit feleslegesnek tart, mert szerinte elég lett volna tisztán a bevezetés aként, hogy a kongresszus az Országos Magyar Gazdasági Egyesület határozataitól csak osztrákok, igazán el Barossnak abban, hogy a kvóta kérdésében a kvóta-bizottság elődói indoklásában szinte sajnálattal nélkülözték a kérdésnek megvilágítását. Bármily véleményem legyen is, a kvóta kérdésének elődésénél, figyelemmel kell lenni azon körülményre, hogy Magyarországon sokkal jobban éri a mezőgazdasági világos határozat, sokkal jobban fogja érezni a közlelé 10 évben, mint Ausztria s feltéve, hogy ugyanazon haladás mutatkozik Magyarországon ez évben mint Ausztriában, ebből következtetést 10 évre vonni nem lehet, mert a két ország termelési viszonyai különbözők s épen az a termelési ág, mely Magyarországon gazdaságának alapját képezi, a mely vesztésének is kivétel. Ebben Baross Károlyval egyetért.

De nem ért egyet a kiképzítési eljárásra vonatkozólag, mert az általa felhozottakban igen messze megy a szó követelése oly véleményem színe, a mit magyaráz mondvá úgy lehet kifejezni, hogy a fúrdóvölz kiöntjük a gyromoket. Szerinte voltaképpen Ausztria s Magyarországnak egyaránt meg kell ellentétes érdekei ninesnek és hogy mégis ezt hangoztatják, az onnév van, hogy hely-

telen szempontból vizsgálják a kérdést, vagy merkantil, vagy agrár szempontból bírálják el azt és nem a tényleges állapotokból kifolyólag vizsgálják, hogy a bizonyos agrár utalásig éppen a termelési ágak különbsége folytán van meg Ausztria-Magyarország között. — Az érdekelletétek, melyek látszólagosak, egymást fedezik az által, hogy az egyik ország nyers termény fogasztását teljesen fedi a másik ország ipari termékéire ára. Szólló kiindulást pontja az, hogy vesztésnek nem lesz Magyarországot néve néve, ha a védvámok fokozását megengedik az ipartermekre néve azért, hogy a nyers termények ára fokoztassék. — Mikor a védvám helyett a szabad kereskedelem volt domináló, az akkori állapotok nem elégtették ki Magyarországot érdekeit, s ime a mostani állapot, melyet magyar részről hangoztatnak, nem lesz elégti ki Magyarországot az ország meggyözödésének, hogy mindig a mezőgazdaság terén védvámokat követelünk, akkor kétélly fogvort követelünk, a mely élve élel teljes erővel az ipari vámkok felé irányul s tómpa élével mutatkozik a nyers termelés felé. — Méltóztassék a közös vámtérleti érdeket szemügyre venni, hogy ha a közös vámtérletet az ország külföldi terményei felé, melyet tisztelt tagtárs ur kijelölt, akkor minő állapotok fognak beállni. Vegyük pl. a textil ipart. — E tekintetben Magyarország és Ausztria között a közös vámtérlet lehetelenné teték; s mit értünk el vele, azt, hogy a textil áruk értéke és ára mégis nagyobb mértékben emelkedet; a mely kizárólag a külföldi termények felé, ugyanazon mértékben drágábbban vesszük. Azt méltóztatik felhozni, hogy ugyanazon mértékben emeljük a gabonavámot, a nyers termények vámjai, a mennyiben drágábbban fizetjük az iparezikket, ugyanannyival drágábbban adjuk el a nyers terményeket. Ebben van szerinte a fallácia.

Amikor a védvámokat, ki éri ezek hasznát? Azt méltóztatik mondani, hogy ott a kiképzítési eljárás a malmok visszaélése, a határszéli forgalmi akadályok, melyek a monarchiát készítették, hogy egyezséget kössön Szerbiával, s az olasz vámszerződést kössék meg. Ez a védvámrendszer, amely az agrárius érdekeket lett volna hivatala kielégíteni nem jár előnyvel Magyarországra néve; az ipari vámkok védelme effektív védelem, mely teljes mértékben az ország mezőgazdaságának védelme oly országban, amelyben több a termelés, mint az eladás. S mi kifejezték magunkat lyukas nyomoróval, effektív árúban. Szerbiával és Romániával szemben a vámszerződés hibája, hogy csak úgy köthető meg, ha az ország Olaszországgal szemben is, hogy a monarchia nyers termelésének váma emeltek s rekompenzáció nines, mert bennünket kifizettek nyersterményvámokkal, melyekkel mindig rosszul jártunk. Az ipar teljes kapszálással képes a maga érdekeit megvédeni, de a mezőgazdaság, ez sohasem élvezi azokat az előnyeket, mint az. Annak idejére kifejezte aggodalmát, hogy habár a megkötött szerződések jobbak, ám általános vámtárfiúfink állapotánál, azonban távolról nem azok, amelyek Magyarországnak valósigos fiktív érdekeit kielégíteni képesek. Nem akarja kitenni Magyarországot annak a szélsőségeknek, hogy mikor 1903-ban lejárnak a szerződések, úgy alternatívá elállítassék, hogy vagy hosszabbítsa meg ezen szerződéseket, vagy vissza kell térni a régi alapról. A jelenleg létező állapot is, megkézben is, mindkettő rossz Magyarországot érdekel. Nem akarja kiteenni annak a magyar államtól, hogy mikor előállanak a vámtárfiúfink redukciójával, akkor az mondassék, hogy a szerződés csak a jelenlegi állapot helyzetet; fenn akarja tartani a magyar államnak teljesen szabad kezét akkor, mikor ezen

fontos szerződések létrejönnek. 1903-ban vagy megújítottan ezen szerződések, s akkor a jövő figyelemmel megint így leszünk, mint ma általában a magyarországi agrár utalásig, vagy vámszövetségéget kössön. Ausztriával, vagy pedig a vámszövetségéget teljes egészében elvesse, ami politikailag is, de közgazdaságilag is szerencsétlen helyzet lenne Magyarországra.

Emödy József: Melyet tisztelt szakosztályi Mármár nemcsak Magyarországnak, hanem egész Európának is megvárjuk, hogy megzsdájdí helyeslik azt az álláspontot, hogy a védvámoknak sehol semmi hasznát nem vette a mezőgazdaság. Védvámokkal el vagyunk árasztva egész Európában, de elmondhatjuk, hogy a mióta ezen védvámok fel vannak állítva, azóta általános a panasz a gazdalközönség körében, hogy dolgaink rosszabbra álltak, hogy a termények nem árulják, hogy a gazdalközönség nem veszi hasznát a védvámoknak, még sem szabad a gazdalközönség gondolkodását — mint azt előttem szóló tagtársunk szereté — a szabad kereskedelem felé terelni, háddig, a míg létre nem jön egész Európában az összes gazdalközönség között az az egyetértés, melyre helyesen eszméltünk, hogy a közös vámtérletet a mezőgazdaság szempontjából előbb-utóbb igen is létre fog jónni. Mert épp úgy vagyunk a védvámokkal, mint pl. a valutával; bármennyire át vagyunk hatva mi gazdák a biencializmus szükségességétől, mégis, midőn az aranyvalutát be akarják hozni, be kell látnunk, hogy a jelen viszonyok között — melyek politikai helyes ading, míg az elnök mánt — és egész világon meg nem értek arra, hogy mindenütt az egész világon behozzák a biencializmust. A védvámoktán is hiába töröljük el; Magyarországot önkre megy, ha ez megtörténik, a míg ezen védvámok egész Európában le nem járták magukat. En tehát tudóvölz Baross Károly urat és teljes elismeréssel fogadok felszólalását, mert én magam annak szükségét jelozte, hogy az egész világon érvényre kell emelkednie azon tudatnak, hogy valamennyien mezőgazdák, testvérek vagyunk és ha így közelebb jutunk egymáshoz, akkor úgy a védvámok, mint a valuta kérdése helyes megoldáshoz fog jutni.

De bármennyire osztozom is ezen nézetében, határozati javaslatát sem fogadhatom el teljes mértékben, mivel az egészen általánosságban mozog.

S ogyanint az javasolta, mondja ki a gazdalkongresszus, hogy a kiképzítési eljárás egyszerűsíteni töröltessék el. En uraim azt hiszem, hogy ezzel a határozati javaslattal túllépt a szón, még pedig azért, mert én tudok képzélni olyan ipari kifejeztét Magyarországon, a mely szükségéssé fogja tenni, hogy bizonyos nyers anyagok az országba vámtelenesen behozassanak és itt vámtelenesen feldolgoztassanak. En tehát bár azon intenciót, mely e határozati javaslataiban kifejezve van, osztóm, mégis akképp módosítanám, hogy a kongresszus ne azt mondja ki, hogy a kiképzítési eljárás teljesen töröltessék el, hanem, hogy a törvénybiztosított kiképzítési eljárás gabonára nem alkalmazható, minél fogva az örési engedély teljesen töröltessék el. (Ugy van).

Ami Otoska Béla tisztelt tagtársunk indítványát illeti, ahhoz teljes mértékben hozzájárulok, mert valóban hatalmas anomália az, hogy midőn egy vármegyének határszélén pl. Nyítramegyében valamely ragadós betegség a marhák között kiüt, akkor egy 150 km. távolságra fekvő nyítramegyei község el legyen zárva, míg a talán félköm méterre eső más megyében lévő község szabad legyen. (Ugy van). Ez olyan abszurdum, hogy nem tudom, hogy a kongresszus segítsék. Legelőszérübb volna s azt szeretném, határozatilag is kimondani, hogy az illető

lászott a pártolónál, egy szóval ott vagyunk meg ma is a kérdéssel, a hol az 1885. utolsó kongresszuskor voltunk. Haladás nem mutatkozik. Theoriában kedvel mindenki az eszmét, de a praktikus élet emberei évtizedek óta nem mernek hozzáfogni, látván benne több nehézséget, mint a mekorlátot legyőzni vének. Hozzájárul még ahhoz a fiatal irányzat nemzedékének e kérdésben tanúsított különleges álláspontra, amely theoriában is perhorreszkálja a közeledést, azt mondván: „A vám terén megjutnod magamat védni, nem szorulok másra!”

Megnehezíti a tervet még Muszkorszagnak keletfelé (a vasutak által) folyton táplált nemzetfeletti, egy vagy az országpolitikai tendenciájának elmozdító egyelőre eljettnek lehet tekinteni. Marad még a többek által felvetett kisebb népmozsogások kérdése. (Pl. mi a vélemény az oroszoknál a népmozsogásokról?) A mely több oldalról felvetetve, sokkal több szimpátiával látszott találkozni.

Volt azonban ez osztályon még egy kidomorodó újabb iránylat egy látszólag meglehetősen szótöbbséggel lehetett volna keresztülvinni, s ez az, hogy a jövőben köteendő kereskedelmi szerződésekből a legnagyobb kedvezményes záradék kihagyassék, mint olyan valami, a mely a vámvédelem célját egy könnyen meghusztítja. De ha már a vámvégi szándékot nagyobb eredményt nem is tudnék konstataálni, annál kézzelfoghatóbb következtetést vonhatok le a termelési szakosztály tárgyalásából.

A termelési szakosztályban folyt működésnek főeredményét, amelyet különben a többi szekciókban tartott felszólalások is megerősítettek, abba lehet összefoglalni, hogy végre is megadották a választ arra, vajon van-e túlmérselés a melytől a mely körülmények által előidézett, de mindig csak rövid ideig tartó több produkció létesítését előidéz ugyan a többség; de az általános s évek során át tartó, ugynevezett túlmérselését a legnagyobb határozottsággal elvetette. Így konstatalták, hogy az árak hanyatlásának okát nem a túlprodukcióban, de másban kell keresni.

Ugy vette ki, hogy a túlmérselés theoriája helyett, a mely eddig *mondandó* volt az egyetlen magyarázat, most egy más theoria kezd uralni a helyzetet, a mely a kartellizorított internacionális tüke uralmának túltengésében keresi a bajok kurtorását. Megvallom, nem szeretem ezen nagyhangzús és szociálistikus irányú kifejezést, kivált nem szeretem azt a békére hivatott gazdaság körében hangzatosnak lenni nem használhatók más kifejezést, mint a melyet a felszólalók többsége használt, ha fellegőcsukat a valósághoz híven akarom tolmácsolni néhány szóval jelezni mindazon bajok főforrását, a mely ellen különböző téren különböző eszközökkel való védekezést ajánlott a kongresszus tagjainak többsége.

Ilyenek: Reformja s újrendezése a terményüzemének, a pénzüzésének, a szabadkereskedelem megszüntetésének, a szállítási tarifáknak (hajózás), a praemiumoknak (cukor, szesz), a malomipar kedvezményeinek, végre a valutának.

Ezen pontok voltak azok, a melyek a legtöbb oldalról lettek, egyik többé, a másik kevésbé hangzatosai s sürgetve.

Minden félreírás kikerülése végett mégis megemlítem, hogy a kongresszusi tagok tamadásai nem a töké ellen, mint olyan indult, hisz nagyon jól tudják azt, kivált a külföldi országok, hogy nem találkoznak jöteknük májusi esője, tehát nem a töké, de annak az utolsó évtizedek által kifejlesztett túltengése, nemzetközi szövetkezés, mely szerintük a szabad kereskedelmet békőba veri s a gyengébbet ki-

aknázza, az ellen folytat a panaszok, az ellen követeltetett s ajánlatok orvoslás.

A fenn eslorott reformok közül, kivált az első és utolsó, a terményüzése s valuta kérdések a diskusszió tárgyát.

Az előbbi, tehát a papirosba kérdése a szakosztálynak csaknem kizárólagos tárgyát képezte s itt az a legmegkapóbb, hogy dacára annak, hogy nem gazdaság is volt elég a kongresszusra, még sem akadt jóformán senki, a ki az erősen megtagadtatott többség védelmére állott volna fel, a mi arra a gondolatra hozza az embert, mintha, ki-vált a németeknek terminjáték tilalma óta, nálunk is megcsappant volna a remény az iránt, hogy a terményüzélet eddigi formájában továbbra is fenntarthat legyen. Különben csak akadt volna annak a „nagy urnak” is védője elég.

Az összes szakosztályok közt, úgy látszik, mégis a legartósabb, szívesebb érdeklődés a valuta kérdése iránt nyilvánult, a mit a heves, néha nagyon éles diskusszió s a közönség sürri részvételén kívül még az is bizonyítja, hogy bár a valutatudésre külön szakosztály volt, mégis feltűnően lehetett tapasztalni, hogy ezen kérdés a többi 3 szakosztályban is minduntalan felütötte a fejét.

Tudtommal csak ezen szakosztályban történt meg, hogy az elnök a diskusszió érdekében kétségtelen esemlése még *nekongresszusi* tagoknak is megadta a szót! — És furcsa! — Dacára annak, hogy ezen tulajdonképpen a publikumhoz tartozó szónokok mind az aranyvaluta mellett beszéltek s dacára annak, hogy Ausztria-Magyarországból is csak 2—3 szónok valótá magát egyenes bimetalistának, mégis oly bánsággal valának elő, hogy eslegetéses szándékkal minden valószínűség szerint győztek vala.

De nem erre feketem a súlyt, hanem az indokokra s fegyverekre, a melyekkel a két tábor a mono és bimetalisták egymás harzában állottak.

Hisz tudjuk, hogy így mérkőzés a külföldön már nem egyszer történt meg s azért van alkalom összehasonlítások tenni az indokokra nézve, amelyek egy fél a másik ellen hozott fel *eredett* — s *most*. Így összehasonlításnál nem tagadható, hogy bármily élesnek is látszott a vita, a mi magyaros s egymás nézete iránt aránylag türelmes fellegőcsünknek, a külföldiek mégis általánosnak elismerik hogy a horeza vitit indokok már jóval gyűlébbek valának, mint még csak egy két évvel ezelőtt, amídon minden bimetalista theoriának még létjogosultságát is tagadták.

E bonyomlásoknak valódiságát legjobban bizonyítja azon tény, hogy a 3 napi vita alatt egyetlen-egyszer sem hozott fel az aranyvaluta védőitől azon ezelőtt gyakorta emelt vád, hogy a bimetalisták célja csak az, hogy aranyadósságukat elértelekened rossz ezüsttel fizetessék vissza hitelezőiknek. Joggal haladást lehet konstataálni a bimetalizmus élelet szempontjából abban is, hogy míg a monometalistas leg-élebbejji is elismerték, hogy az ezüst demokrácia s az okvetlen *fellegőcs embeli* a természeté.

Csak azt teték hozzá, hogy ezen ténnet csak ideiglenes lesz s később más téren fogja magával hozni hátrányait.

Magyar felszólaló itt aránylag nagyon kevés volt s örömmel lehetett tapasztalni, hogy két dacára hogy két táborból voltak, mégis politikailag egy konkluzióhoz értek. Az a konkluzió, hogy a viszonyok közt mi nem lehetünk egyebet, hanem kénytelenek vagyunk a már megkezdett aranyvaluta útján tovább haladni — akár van, akár nincs reményünk a kényszerítéses felvételre — de kísérjük éles figyelemmel a külföldi ezírány

eslegetes egybehangzó és közős akcióját és aztán eslekedjünk a viszonyokhoz mérten. Különben is e fontos kérdésnek kulcsa ma Amerikában van s a nov. 4-ik elnökválasztástól fűghető esleget a valuták jövője.

Ezek volnának t. gazdaságkongresszus röviden, a felszólalások többségéből általam levont konkluziók, a melyek csak gyarói egyéni benyomások alapulnak ugyan, de egyszerűsind legjobb meggyőződésen is.

Érősen hiszem, hogy a nemzetközi kongresszus nem végezt meddő munkát s nem egyszer fog még megemlíteni Európá modern közgazdasági fejlődésének történelmében.

Mert ha más érdeme nem is volna, egyelő meg az ez az, hogy *eltemette a túlprodukció elméletét*. Méltó érdem ez? Mert, ez a theoria tette felváltva az európai gazdát, mert ha csakugyan van túlmérselés, akkor az az ellen küzdeni nem lehet. Azt sugta tehát a gazda felé: ne küzdj ségnyez gada, ugyis hiába, tedd ille képeiségeidet és tanulj nyugodtan tökémmen.

Ez a filozofia hatás volt az a melyet ez elméletben perhorreszkáltam. Ha egyszer elhiszik, hogy túlmérselés nincsen, tehát más-hol van a baj, a melyet szabad keresni, lehet megkeresni, kell keresni, ha egyszer van remény, *innvédelem* által megmenekülni, akkor megjön az *önbíralom* és ha van *önbíralom*, akkor megjön az *akarat* is segíteni, ha meg van az *akarat*, megjön az *erő*, s ha az egész erő összetartanak, akkor *győzni* is kell!

Gróf Károlyi Sándor elnök a kongresszus nevében köszönetet mond ifj. gróf Széchenyi Imrének az érdekes s tanulságos előadást.

A napird során következtek a szakosztályok által előterjesztett határozati javaslatok:

Forster Géza főtűkár előterjeszti az első szakosztály javaslatát:

A) I. szakosztály.

I. Határozati javaslat.

A gazdasági egyesület szövetsége.

1. A IV.-ik országos gazdaságkongresszus határozatilag kijelenti, hogy a gazdasági egyesületek szövetségének megalakítását elvileg helyesli.

2. Felkéri ennélfogva az OMGE-t és azon gazdasági egyesületeket, melyek a bemutatott tervezet alapján a szövetséghez való hozzájárulástak kijelentették, hogy a szövetség akálitását meg és együttesen iparkodjanak a többi gazdasági egyesületekkel megegyezni, megállapodni, s öket a belépésre reábirni.

(Általános helyeslés.)

II. Határozati javaslat.

Mezőgazdasági érdekképviselet.

A IV. országos gazdaságkongresszus, határozatilag kijelenti, hogy:

1. A mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási utat való szervezését a III-ik országos gazdaságkongresszus határozatilag értelemben szakszerveket tartja, mely ezelőbb a törvényhozáshoz és a kormányhoz felirattal intéz.

2. Adág is, míg a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási utat szervezettel, felkéri a földművelési miniszteret, hogy:

a) Dolgozzon ki egy szabályrendeletmintát a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási útjához, melyben szakszerveket tartja, mely ezelőbb a törvényhozáshoz és a kormányhoz felirattal intéz.

b) Hívja fel a törv.-hatóságokat, hogy

a mennyiben területükön a szabályrendelet mintának megfelelő gazdasági egyesület szervezkedik, a törvénhatóság, járási, r. t. városi, községi, mezőgazdasági, bizottságok szervezését és tevékenységének felügyelését tartásával ezen területre ruházta.

c) Oly törvénhatóságok, a melyek területén a szabályrendelet mintának megfelelő gazdasági egyesület nem szervezkedik, a mezőgazdaságra vonatkozó törvények, rendeletek és a törvényhatóságok adminisztrációjához tartozó mezőgazdasági ügyek szakaszú ellátását ezáltal autonóm módon kapcsolhat hozzá törvénhatóság, járási, r. t. városi és községi bizottságok alakítását, de ezakis a földirtókos és mezőgazdasággal foglalkozó bizottsági tagokból.

d) Úgy az egyesület mint a bizottságok adminisztratív kiadásai állami, vagy törvényhatósági segélyvel biztosíthatóak, s minden törvényhatóságban állami támogatás mellett a törvényhatóságok mezőgazdasági érdekének előmozdítása ezáltal mezőgazdasági alap létesítésnek.

e) Szükségesnek látja a kongresszus, hogy a mezőgazdasági érdeket érintő ügyek adminisztrálása a törvényhatóságok autonóm munkájából ezáltal, egymással szorosan minden irányban oda utaltassanak, hogy a törvényhatóságok mezőgazdasági érdekei rendszeresen s a helyi viszonyok által kívánt egymáshatán nyerjenek megoldást.

f) Ebből kifolyólag nélkülözhetetlennek tartja a kongresszus, hogy minden törvényhatóságban a mezőgazdasági ügyek szakaszú ellátása ezáltal, mint általában referens egy magasabb gazdasági szakpénztárral bíró eladó alkalmazással, kinek feladata lenne ez idő szerint a mezőgazdasági és mezőrendészeti, vízrajzi, állategészségügyi, vadászati, mezőgazdasági, statisztikai, szőlészeti törvények stb. végrehajtásának az ellátása.

3. Felhívja továbbá a kongresszus az összes gazdasági egyesületeket és gazdáköröket, hogy e határozatok végrehajtását a földművelésügyi miniszterrel, illetve illetékes törvényhatóságunknál kérelmezék.

(Általános helyeslés.)

Graf Károlyi Sándor elnök a 4. zárkés határozatként említi meg, hogy az a László osztály által előterjesztett javaslatok egyhangul elfogadottak.

Forster Géza főtitkár (olvassa II. szakosztály javaslatát):

B) II. Szakosztály.

Határozati javaslat.

Gazdasági kiegyezésünk Ausztriával.

Mondja ki a IV-ik országos gazdaságkongresszus, hogy az ausztriai gazdasági kiegyezés tárgyában általában eszakiakoz az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a m. kir. földművelésügyi miniszter ur felhívására kusz vidéki gazdasági egyesületi véleménye alapján az 1895. évi december hó 4-én tartott igazgató-választmányi üléséből a földművelésügyi miniszter urhoz felterjesztett véleményéhez.

Nevezetesen:

1. Hábár a magyar közgazdaság fejlődésére az önálló magyar állami létesítések közgazdasági és vámpolitikai feladatát üdvöskönet tartja, mégis tekintettel arra a körülményre, hogy a közös vámterületről az önállóra való áttérés ma még közgazdasági súlyos zavarokat okozhatna, tekintettel továbbá arra, hogy a külföldi egyes államaival megkötött vám- és kereskedelmi szerződéseink érvényre 1900-ig az önálló vámpolitikai kifejlesztést úgy sem engednék, tekintettel végül arra, hogy Magyarország gazdasági érdekei megfelelő vám- és kereskedelmi szerződés megkötése esetén a közös vámterület alapján ha nem is a legkedvezőbbben,

de megvédhető, Ausztriával a közös vámterület alapján álló gazdasági kiegyezés újból megkötését az OME által már körvonalozott kivánalmak teljesítése esetén helyesli.

2. Milyen azonban a két kormány között időközben létrejött megállapodások új helyzetet teremtettek, ennek figyelembe vételével a kongresszus a közös vámterületnek a fentartásához csak az alábbi kívánalmak teljesítése esetén járulhat:

a) A vám- és kereskedelmi szerződés megkötésének első feltétele az 1897. XII. évi XXII. törvényeknek általa megállapított köztörvényeskedésnek a vámpolitikai terheinek fedezéséhez való hozzájárulási arány ismerete.

A magyar közgazdaság fejlődése nem indokolja, a magyar állam helyzete és szükségletei nem engedik, hogy az 1878. évi XIX. törvényekkel megállapított s az 1887. évi XXII. törvényekkel átírt törvény hagyott kvóta arány Magyarország terhére emellessék. Mindaddig tehát, míg a kvótának legalább is a jelen arányban való megállapítása iránt a két állam meg nem egyeztet, a vám- és kereskedelmi szerződés nem köthető meg, mert az esetleg felelendő kvóta rekompenzációját Magyarország számára önálló vámpolitikai feladatunk megkötéséig előző külön magasabb jövedelmek képezhetik.

b) Az 1882. évi XVI. t.-cz. által megállapított s az 1887. évi XXV. t.-cz. által módosított általános vámtarifa a vám- és kereskedelmi szerződés megkötése előtt revídáltsék, hogy az ipari cikkek bevezetési váma a hazai fogyasztás és parafizálás tekintetbevételével állapítsanak meg, a mezőgazdasági nyersternyének behozatali vámjai pedig legalább is oly magasra emeltesse, hogy a külföld hasonló mezőgazdasági nyersternyéinek versenyre az osztrák-magyar monarchia piacáról kizárassék.

c) Délkeleten azonban ha a vámpolitikai önálló vám- és kereskedelmi szerződés felmondhatatlan határidőjéig az általános vámtarifa revíziója az idő rövidsége miatt végrehajtható nem volna, a szerződés az 1867. XVI. t.-cz.-ban statuált praecedens szerint öt évi felmondással köthessék, hogy az 1903-ban lejárt külföldi kereskedelmi szerződéseink megkötése előtt Magyarország általános vámtarifa revíziója névbe is örendelkezési jogát minden körülmény között érvényesíthesse.

Az 1882. évi XII. t.-cz. 10. pontjában engedélyezett kiképzési eljárás gombán: az u. n. örségi kedvezmény nem alkalmazható.

d) Délkeleten a vám- és vámpolitikai egyik állam gombafelvételei nem terhelhetők a másik állam által és a vám- és kereskedelmi szerződésnek beczikelyező 1867. XVI. törvények ez irányú eddigi világos rendelkezéseinek is teljes érvény szerződé.

e) A pénzügyminiszter ur költségvetési beszámolójában hangsúlyozott azon igéretnek, hogy a közös vámpolitikai feladatunk gazdasági hatóságok a magyar eredeti átlakot és állati termények forgalmát ugyanazon elbánásban hajlandók részesíteni, amelyeknek az osztrák eredetű átlakot, külön állategészségügyi egyezményben intézményszerű biztosítók szerzesse, mert még a jelen állategészségügyi egyezmény nélkül való eljárás is a közös vámpolitikai és kereskedelmi szerződés szellemével.

A kongresszus ezen állásfoglalást a kormányhoz felterjeszti. (Helyeslés.)

Tisza István: Nem kíván ezen nagyfontosságú kérdések felett beható vitát folytatni, még kevésbé indványain felépíteni. Ezen egyszerűen a helyi mindazon fontos kérdésekre vonatkozólag, melyek felmerültek, hogy ha mindenben nem ért is egyet, de a mai szituációban feltétlenül szükségesnek tartja, hogy az ország gazdáközönsege hangsúlyozza kívánalmait, hogy azon súlyos vi-

szonyok, melyek közzé jutott, a vám- és kereskedelmi kérdések megoldásánál figyelembe véssenek.

Egyedül az örségi engedély kérdése az, melyben a kénytelen nélkülöz azú fűzni. Eki jelenti, hogy az örségi engedély tényleg tulajdaga vitetett s az örségi forgalom úgy, hogy kezelteik károsra vált a gazdáokra nézve. Szólo azonban ezen káros hatást a visszaélésekben keresi és kereste ma is. Az örségi kedv-zmény fenntartása a magyar gazdákra, ha a visszaélések megszüntetnek, semmi körülmenyek között sem jár káros hatással. (Felkiáltások. Nem áll.)

Méri állati, hogy az ennél is utalterszűködő javaslatultól a célon. (Ellenmondások.)

Nincs reménye, hogy a jelenlevőket kapaeztálhassa, de kötelességének tartja azonban még e percében is teljes őszinteséggel konstániti álláspontját és felmeneli első szavát a tekintetben, hogy azért mert visszaélést követett el, ne támadjunk meg egy oly intézményt, amely hasznos szolgáltatást tesz a gazdáközönsegeknek.

Graf Zselenski Róbert: Beható vita tárgyává tette a 2-ik szakosztály ezen pozíciókat és a őrméll konstániti, hogy tényleg a vámpolitikai feladatunk megkötésén ezen propozíció ellen. (Igaz! Ugy van!) Igen sajnálja, hogy Tisza István az örségi engedély kérdése körül felszólalásával egy viszsonnas hangot hozott be a kongresszusnak különben hígigatt tárgyalásába.

Nem szükséges azt hangsúlyozni, tudja mindenké, hogy az utolsó időkben az örségi engedélyek körül legnagyobb visszaélések történtek. Szólo fel is hívta erre a képviselőház figyelmét, (Eljénés) s hogy a visszaélések némilég korlátoztak, azt nagy részben az Ausztriában megindult hasonirányi mozgalomnak köszönhetjük.

Ha mit exportáló állam vagyunk, akkor igazán vámpolitikai feladatunk megkötésével delmes volna a kiképzési eljárás beszüntet. Mert akkor feleslegünk egy részét kivinnék. De oda jutottunk uraim, hogy egész gabonatermésünket itthon fogyasztjuk el s éppen e ténylek tagadásn lovolgának azok, a kik az örségi engedély fenntartását kívánják. Hogy ha megkötjük az engedélyt, akkor nem lesz feleslegünk, de a mostani felesleg egy mesterségesen előállított felesleg, ezt csak úgy szüntethetjük meg, hogy ha az örségi engedélyt töröljük, hogy ha a malmok a magyar búzából fognak őrlni, a magyar liszt meg fogja kapni azon kitűnő kváltást és jó hírnevet, a melyvel régente bírt. (Eljénés és taps.)

Selitsky János a határozati javaslatban a kvótára vonatkozó részbe becsusztó stílusú hiba korrigálásá kéri.

Méry Lajos az előterjesztett javaslatban talál egy oly részt, a mely a magyar gazdáközönsege valódi meggyőződését nem tükrözi vissza s melynek elfogadása a kvóta kérdésével valóban a legrosszabb szolgálatunk kezébe, a melyre mindig hivatkozhatnánk.

E pont kihagyását kéri: mert az esetleg felelendő kvóta rekompenzációját Magyarország nézve csak önálló vámpolitikai felállításból eredő külön magasabb jövedelmek képezhetik.

Ungár Lajos: Tisza Istvánnal ellentétben elfogadja a határozati javaslatokat teljes egészükben.

Embödy József: Sajnálja, hogy Tisza István a szakosztály tegnapi ülésén részt nem vett, mert ott meggyőződhetett volna, hogy mindnyájan közös akarattal azon véleményre jutnánk, hogy az örségi engedélyt meg kell szüntetni.

Hivatkozok a kereskedelmiügyi miniszter kijelentésére, ki a molnárok deputációja szónokának szavaira azt felelte, hogy az örségi engedélyt meg fogják szüntetni. Hát

uraim — folytatja a szólé — mi mérsékeltebbek legyen kívánalmainkat illetleg magánul a kereskedelmi miniszterrel is? Ha Tiszta István kívánságát teljesítjük, igenis túllövünk a célzón, de az ellenkező irányban s nem azon irányban, ha a mezőgazdaság érdekei vannak.

Károlyi Sándor gróf. Mivel felszólalásra nem kerül sem a földművelés, a földművelés határait, kimondja azall, hogy a zárolás előadgja a bejeterjesztet szakosztályi javaslattal Mérey Lajos módosításával.

Weinberger Lipótnak egy értelmű indítványára felelt, hogy a kongresszus mondja ki azon óhaját, hogy a föld adója 12 évi időtartamra törlőssék, a kongresszus napirendjéről tért.

Selivöszky János a kongresszus tagjai nevében indítványozza, hogy Károlyi Sándor grófnak a kongresszus tapintatos vezetéséről jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak.

Galgóczy Károly hozzájárul előtte szólv indítványozza, hogy az országos földművelésügyi miniszternek, az elnökségnek, az előadónak, a kongresszus tisztikarának is jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon a zárolás.

Gróf Károlyi Sándor végül még a jogszükségnyi hitelleljes felkéri *Pestetics* Andor grófnak és *Somsek* Andor és azall hozzájárul be a kongresszus zárolásért, hogy a gazdaságtársadalomnak a kongresszus alkalmával kifejelt tömörülése reményt nyújt arra, hogy a magyar gazdaszástályi bajai orvoslásának ideje nem fog sokáig késni. (Aljánál éljenzés és helyeslés.)

Az ismerkedési estély.

A kongresszusra egybuvált gazdák szordán, szept. 23-án este, az ünnepeknek esanokában ismerkedési estélyre jöttek össze. Képvisevle volt az OMEG-n kívül a vidéknek számos gazd. egyesületle, a kongresszus végrehajtóbizottsága teljes számmal, s közelítván számos kitüntetésű és díjazott körülbelül háromszázötvenen voltak részt.

Az OMEG, elnöke gróf Dessewffy Aurél családí gyászára való tekintettel nem vett részt az estélyen, a mi általános sajnálkozást kellett. Ennek dacára a távollevő elnök személye élénk óvázió tárgya volt. Különös érdeket és örömet keltett *Darányi* földművelésügyi miniszter megjelenése az estélyen, a ki előlejtí végig a legkedélyesebb hangulatban társalgott az egybuvóval gazdákkal.

A fényesen sikerült banketten a felköszöntők sorát a harmadik fogásnál

gróf Károlyi Sándor nyitotta meg a poharát a legelőnyösöste esz, a midő a királyi egészségére ürtette. Az éljenzés leállapulta után felemeltette, hogy a mostan lezajlott nemzetközi gazdaságkongresszuson Európa minden országga képviselve volt, s ottan az agrár szellem nyilatkozott meg s vívott magas színvonalon elől harczot, érv érveit ért eszének, az elti ellangozást esz, a midő meg lesz a gyümölese bizonyára egész Európa gazdaszóközösgének boldogulhatására. Tudjuk mindnyáján, hogy a nemzetközi gazdaságkongresszus egybehívására az iniciatívát a független magyar gazdákból elől III-ik országos gazdaságkongresszus és az Országos Gazdasági Egyesület adta elő. Elvételül az, a midő a földművelésügyi miniszter helyt adott a gazdaszóközösg óhajának, reméli, hogy nem utódoméli annál is inkább, mert olyan földművelésügyi minisztere van ma Magyarországnak, aki a gazdaszástályi szive gyökörölötté nőtt ki, akinek első nagy sikere a nemzetközi gazdaságkongresszus helyes és tapintatos rendezése, azall a kifátlásos biztatgja a gazdaszóközösg, hogy még nagyon idős és eredményes munkát fog végezni a magyar gazdaszástályi javára és boldogulhatására. Darányi miniszter egészségére ürtti poharát. (Szünni nem akaró éljenzés és taps.)

Rakovszky István a gazdaszóközösg hálás köszönetét tolmácsolgja Darányi miniszternek, ki megjelenésével jelét adta a magyar földművelők iránt érzett rokonszenvének. De a jelenlevők nem véteken a miniszter iránt érzett tisztelet ellen akkor, ha itt megemlékezőnek a legkíválób magyar gazdáról, gróf Dessewffy Aurélról. (Zajos éljenzés.) Arol a felfordul, a ki a közügyek, és legkivált a mezőgazdaszág érdekeinek elmozdításá körül annyit tett, hogy nem csak a magyar gazdaszástályi halálat érdemelte ki, de 6 eszázari és királyi fenséggel megragaszab elismerésért is. A mai összejövetelnél ugymond Dessewffy Aurél gróf ímpelelének volt szentelve, s hogy itt főlegkedélyes, mint a mi lelkes vezérünk: — a sors azonban másképp határozott: a mi vezérünk mélyen érző nemes szívet családí gyász érte s ez készteti arra, hogy ma távol maradjon tőlünk. De uraim, ha igaz a közmondás, hogy az összeltét fájdalom csak fé fájdalom, azaz a felfordul, a ki a közügyek, és legkivált Dessewffy Aurél fájdalmát minimuma redukálhatjuk, mert mi igaz érzéssel vagyunk iránta azall is, hogy vele együtt annak a nemes férfinak özvegyét siratjuk, ki már a század elején oly sokat tett a magyar gazdák előlruvt ügyéért. Holnap kezdődött tárgyalásunk legfontosabb kérdése, a földművelésügyi gróf Dessewffy Aurél évtizedekkel ezelőtt felgöta ennek a kérdésnek fontosságát és élére állt a szövetkezés ügyének s megteremtette hazánk legnagyobb szövetkezetét: a magyar földhitelintézetet, mely ma is áldásdában működik az egész országga kiterjedégg. Gróf Dessewffy Aurél emléke, hogy atyjának melő fia, megmutatja, hogy mi kell tennünk a magyar földért s e mellett még méltányolta a művészetet, tudományt, kereskedelmet és ipart is. Igen jól tudjuk, hogy a magyar gazdának szüksége van a tudományra, művészeire, iparra és kereskedelemre s ezekkel karöltve kell haladnia. Ezért a tudomány, a művészet, a kereskedelem és iparnak is szüksége van egy erős, egészséges mezőgazdaszágá élre. A magyar gazdaszóközösgöt küzdelmeiben nem vezeti senki a pártküzdelem, sem az irgység; nem elkeseredett harcz az, melyet folytatunk, mert hiss vezérünkkel együtt éreztük, hogy más társadalmi faktorokkal karöltve kell haladnunk, a szeretet melege az, mely a gazdaszóközösg a küzdelméit áthatja és azon fölfogás, hogy a magyar gazdaszág egészséges volta egyuttal a magyar közéletnek is létfontótele. Ebben a higgadt, szeretetteljes harczban mintaképünk gróf Dessewffy Aurél, (Hosszantartó éljenzés a ki kitartással, buzgalommal, lelkesedéssel, de mindig higgadtan és mások iránti kiméletteliséggel küzdelő élítünk a gazdák igazaiért. Midőn sajnáljuk, hogy köztünk nem lehet, kívánjuk, hogy szívevel-éllel, hogy az ő vezérlete alatt még sokáig működhesünk. (Éljenzés.)

Észünk *Galgóczy* Károly indítványára gróf Dessewffy Auréhez a következő táviratot intézték:

„Nagyméltóságod fájdalmában, mely közlülünk távol tartja, szeretettel tolmácsolgok leled részvételüket a gazdaságkongresszus estélyére összejövetelkezett magyar gazdák.

A jelenlevők nevében:
Dr. Darányi Ignác,
Gróf Károlyi Sándor,
Rakovszky István.”

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter fölveti azt a kérdést, hogy mi volt az a mi négy folyó és három hely mentén ezt a nemzetet egy évszázadon át annyi viszontagság közötti, oly hányattott mult mellett tartottan tudta. E kérdésre — ugymond — én azt felelem, hogy ezt a nemzetet fenntartotta a józan ész, a józan ítélő tehetség. A gazdaszástály tartotta fenn ezt az államot ezer

éven át. És ennek a fejében, hogy a nemzetet ez az osztály fenntartotta, megérdemli, hogy az állam egész jóakarátval támogassa. T. Uraim! az állam nem tehet különbséget sem élvség, sem elvontan, valamint a jó szülő sem tehet különbséget gyermekei között. (Ugy van!) Én azt hiszem, hogy ma nemcsak Magyarországon, de másutt is a földművelés érdekeinek, a munka vérszedeleg, a földművelés. De uraim, volt a magyarnak egy másik tulajdona is, ezivódott folyton egymással, míg jól folyt a dolga s ha jött egy nagy csapás, ha nagy szerencsétlenség érte az országot, akkor egygőre forrt ismét.

Adja az isten, hogy no csak a nagy csapások idején, hanem munka vérszedeleg, a földművelés egyelűtlen a magyar gazdaszástály, melynek segélyére, tanácsára van szükség szólnak az ország javára irányuló működésében, kéri is ezt a magyar gazdaszástályt. Szeretne minden jeltelmevel poharát ürtetni, ezt azonban nem teheti meg, de egy fértéket emel ki, a ki a földművelésügyi senki nem fogja rossz néven venni: gróf Károlyi Sándort. (Szünni nem akaró éljenzés és perczekig tartó taps.)

Gróf Károlyival együtt működött 20 évig a közgazdaszág más terén, a Tiszavölgyi társulatnál, midőn Szegedet és vele együtt az egész Alföldet nagy csapások érték. Voltak köztük földész, nézeteltérések, de midőn a föld népeől volt szó, egyetértettek.

Kívánja, hogy adjon a magyarak istene gróf Károlyi Sándornak tartós egészséget a közjóra irányuló működésében kitartást és tartsa meg benne azt a nagy, megle szeretettel, melylyel eddig a közügyet felkarolta. (Éljenzés.)

Molnar Gyula aggodalmát fejezi ki a felett, hogy a magyar gazdaszástályosg mely nehezen alakul meg. Ma Magyarországon nincsen szervezett gazdaszástádalom; nem bizhatunk másban, mint saját erőnkben. A miniszter uró excellenciájának a nemzetet fenntartó, a gazdaszástályosg, a földművelésügyi a gazdaszástály volt a nemzetfontó elem.

Téhat a közömmesség lét volna nemzetfontó elem? Tagadom! A közömmesség nem volt gazda, hanem gazda volt a szegény paraszt s a kiváltságokkal tulerthet nemesi osztály önmagá adta fel nemesi kiváltságait, hogy a parasztagazdát az alkotmány sánczai köztöl felvegye. A közömmesség az része, a mely gazda lett, az volt igazán a nemzetfontó elem. Mi gazdák, hogy fenn bírjuk magunkat tartani, hiába kértük a kormányt, az országgyűlést, hogy bajaink segítsen: meglehőssé mostoha gyermekei voltunk. Beállott tehát a szükségszerű annak, hogy tömörüljünk, mint a mi van és szervezkedjünk. (Ugy! Ugy van!)

S ha a gazdaszóközösg a nemzetet fenntartó elem, akkor jogosan követelhetjük igazságunkat. Tömörülésre, ez erők egyesítésére hívja fel a magyar gazdákat, kiknek élen olyan lelkes hazafi áll, mint gróf Dessewffy Aurél.

Bujanosics Andor a magyar emberhez elől legszébb, legszabadabb foglalkozás vezető eleme: a gazdaszági egyletekre emeli poharát.

Gróf Károlyi Sándor a társaság zajos éljenzése mellett szólv újból. Pohárköszöntőjében rámutat a nemzetet fenntartó földművelésügyi gazdaszástárszusra, a mely a gazdák tömörülése hívja fel. Ohajtja, hogy a magyar gazdaszástádalom mind több oklulást merítsen ebből a kongresszusból s annak tanúságait érvénylél érkétesítse.

Hagara Viktor élleti Rakovszky István, mint a gazdaszástádalmi mozgalmak lelkes bajnokak, ki magas állásává járó nagy mértű elfoglaltsága dacára is odaadással vezeti a gazdák szervezkedésének nagy munkáját.

Miklós Ödön szerint a magyar gazda

hozzájárásával a 16. §-ban érvényesítette is. Sajnos, a törvényhozás másik faktornak ellenőrzésén ez intézkedés hajótörést szenvedett. Ezek után határozati javaslatának egyes pontjait meggyőző érveléssel és meglepő érveléssel felhozott igazságokkal támogatva elfogadásra ajánlja, mivel sem újat, sem lehelteket nem kérünk, sőt a külföldi példák igazsága, hol a kérdés már megoldott, ugyancsak reményli tehát azoknak megvalósulását is.

Benyújtott határozati javaslata a következő:

Mondja ki a kongresszus, hogy a gazdasági kvalifikáció törvényes megállapítását előfeldhatatlan szükségesnek tartja, a következők elvek alapján.

1-ször. Szakképzett gazdaságtevők csak az ismertetik el, a ki gazdasági akadémiát vagy más gazdasági tanintézetet kellő sikerrel végzett és erről bizonyítványral bír. Külföldön nyert gazdasági tanintézet bizonyítvány csak azon esetben tekintik egyenértékű kvalifikációnak, ha a képzés törvényben vagy felsőbb gazdasági tanintézetnél letett vizsga után az intézet igazgatósága által bírlessen igazoltatik.

2-ször. A jelenlegi tényleges állapot tekintetbevételevel kvalifikált gazdaságtevőknek ismertetnek el mindazon előnyös elméleti képzettségnek nem bíró, de tényleg szolgálatban levő gyakorlati gazdaságtevők, a kik legalább 10 évi kifogástalanul eltöltött szolgálati időt kimutatni képesek és gyakorlati gazdasági képességükről az illetékes gazdasági egyesület vagy megyei gazdasági bizottságról egy év leforgása alatt bizonyítványt nyernek. Egy év letele után ezen a bizonyítvánnyal ellátott gazdaságtevők az azonnal csak az első pontban körülírt kvalifikáció érvényes.

3-szor. Az állam, a törvényhatóságok, a községek, és egyházi testületek és egyházi személyek birtokában levő, továbbá a köz- és magánállványokhoz és hibizománnyokhoz tartozó, valamint a közbiztonsághoz tartozó 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-25

Magyar királyi államasutak.

124349/96 sz.

A téli menetrend életbe lépése a m. kir. államasutak vonalain.

A nagy kir. államasutak vonalain f. év október hó 9-én a téli menetrend életbe lép, mely a jelenlévő a következő lényegesebb életreszét és változásokat tartalmazza.

A Budapest-bruckai vonalon Budapest k. p. u. és Beke között egy gyorsvonat rendezték be személy szállítára, mely Budapest k. p. udvarról éjjel 1 órára 10 perczkor indul és Biskereké 4 óra 54 perczkor érkezik. E vonatnak tárgyalma helyezésé folytán a Budapest k. p. udvarról este 9 óra 30 perczkor Győ-Fehrigre induló éjjeli személyvonattal, Budapest és Biske között a szomszédos forgalmu menetjegyek használatá kiárították.

Megszüntették Budapest k. p. u. és Biske között a Budapestről éjjel 12 óra 40 perczkor és d. u. 12 óra 15 perczkor, valamint az útnép és vasárnapokon reggel 7 órakor induló helyi vonatot, továbbá a Biskereké d. u. 3 óra 4 perczkor és este 9 óra 45 perczkor induló helyi vonatot; Budapest-Kelenföld és Beke között a Budapest-Kelenföldről este 5 óra 42 perczkor és a Biskereké este 6 óra 5 perczkor, valamint az útnép és vasárnapokon este 8 óra 19 perczkor induló helyi személyvonatot.

A Budapest k. p. udvarról reggel 6 óra 35 perczkor induló, valamint a Budapestre este 9 óra 25 perczkor érkező személyvonattal Budapest k. p. u. és Biske között a szomszédos forgalmu menetjegyek útnép és vasárnapokon is érvényesek.

Vigre Budapest megállóhelyén az összes vonatok megállása megszűnteték.

A tokod-anagyvígy-sárrácsi vonalon a jelenleg a Tokodról reggel 6 órakor. Anagyvígy-Sárrácsra induló és onnan Tokodra d. u. 1 óra 15 perczkor érkező gyorsvonat nem fognak közlekedni.

A székeshérvék-kis-czell vonalon a Veszprémből jelenleg útnép és vasárnapokon reggel 7 óra 10 perczkor Székeshérvék irányuló tehervonattal a személyszállítás megszűnik.

A kis-czell-boba-cskatornyai vonalon megszűntették Kis-Czell és Zala-Egereszer között a Zala-Egereszeről reggel 6 óra 30 perczkor Kis-Czellre és onnan este 6 óra 10 perczkor Zala-Egereszerre induló személyvonatot.

A Budapest-marchegg-vonalon Budapest ny. p. udvarról jelenleg este 9 óra 05 perczkor Érsekújvárra, induló és innét reggel 7 óra 05 perczkor Budapestre érkező személyvonat gyorsvonatnak fogalmat az érsekújvár-posonyi vonalra is kiterjesztik. E vonal Érsekújvárról éjjel 12 óra 55 perczkor indul és Poszonyba éjjel 3 óra 35 perczkor érkezik. A gyorsvonatnak pedig Poszonyból éjjel 1 óra 7 perczkor indul és Érsekújvárra éjjel 3 óra 35 perczkor érkezik.

A Budapestről Palota-Újpest között a gyorsvonatvonalat Palota-Újpest állomásán a leszállás engedélyezték.

Ezen vonatoknak bevezetése folytán a Budapest és Bécs között mindkét irányban közlekedő a éjjeli személyvonattal a szomszédos forgalmu menetjegyek használata Bpest ny. p. u. és Poszony között vonalra is érvényes megtagadva címen, ugyanazon vonatnak a Budapest és Nagy-Maros között vonalra is a fel, illetve a leszállás közöltára nem lesz.

A jelenleg Budapestről d. u. 4 óra 25 perczkor Nagy-Marosra induló személyvonat folytatást Párkány-Nánáig fog közelelni, a hova este 6 óra 51 perczkor fog érkezni.

Megszüntették Budapest-Marchegg, illetve Bécs között a Budapest ny. p. udvarról d. u. 5 óra 50 perczkor induló és Bécsbe éjjel 9 óra 45 perczkor érkező, valamint a Biskereké d. u. 4 óra 45 perczkor induló és Bpest ny. p. udvarba éjjel 10 óra 50 perczkor érkező luxus-vonatot.

Poszony és Marchegg között a Poszonyból útnép és vasárnapokon este 7 óra 55 perczkor induló és a fel Marchegről reggel 8 óra 17 perczkor érkező személyvonat.

Budapest és Galántha között a Budapest ny. p. udvarról éjjel 11 órakor induló és ide reggel 6 óra 20 perczkor Galánthára érkező személyvonatot.

Budapest és Érsekújvár között a Budapest ny. p. udvarról reggel 5 óra 40 perczkor induló és ide éjjel 11 óra 20 perczkor Érsekújvárról érkező helyi személyvonat.

Budapest és Párkány-Nána között a Budapest ny. p. udvarról d. u. 2 óra 20 perczkor induló helyi gyorsvonat és az esti 7 óra 45 perczkor induló személyvonat.

Budapest és Nagy-Maros között a Budapest ny. p. udvarról útnép- és vasárnapokon reggel 6 óra 10 perczkor, továbbá a Budapest ny. p. udvarba reggel 8 óra 10 perczkor és este 8 óra 5 perczkor, valamint útnép- és vasárnapokon d. u. 4 óra 20 perczkor és d. u. 6 óra 30 perczkor és éjjel 11 óra 50 perczkor érkező helyi személyvonat.

Budapest és Vác között a Budapestről éjjel 11 óra 20 perczkor, valamint útnép és vasárnapokon este

8 óra 5 perczkor induló és a Budapestre reggel 6 óra 5 perczkor érkező helyi gyorsvonat és az esti 7 óra 10 perczkor érkező helyi személyvonatot.

Budapest és Palota-Újpest között a Budapest ny. p. udvarról reggel 5 óra 45 perczkor, valamint útnép- és vasárnapokon d. u. 5 órakor és este 7 óra 10 perczkor, továbbá a Palota-Újpestől reggel 4 óra 25 perczkor és éjjel 10 órakor, valamint útnép- és vasárnapokon d. u. 4 óra 20 perczkor és este 7 óra 35 perczkor induló helyi személyvonatot.

A Budapest ny. p. udvarról jelenleg d. u. 2 óra 30 perczkor indult helyi gyorsvonat továbbá folytatán a Budapestről d. u. 2 órakor induló gyorsvonat Vácra, Párkány-Nána rendesen, Nagy-Maros pedig kizételtesen való megállás mellett a leszállás utasra által is használható.

Végül a Budapest ny. p. udvarból d. e. 6 óra 10 perczkor Bócsára induló személyvonattal Palota-Újpestre is a leszállás engedélyezték meg.

A galántha-zsolnai, poszony-galgóc-pótvári és szered-újgy-szombati vonalakon megszűntették Galántha és Zsolna között a Galántháról reggel 4 óra 7 perczkor induló és ide éjjel 1 óra 13 perczkor Zsolnárról érkező személyvonat.

Poszony-Galgóc-Pótvár között a Poszonyból éjjel 1 óra 50 perczkor Galgóc-Pótvárra és innen éjjel 4 óra 20 perczkor Poszonyba érkező gyorsvonat, ellenben Galántha és Szered között mindkét irányban egy gyorsvonat helyezett forgalmába.

E vonal Szeredről éjjel 10 óra 47 perczkor indul és Galánthára éjjel 11 óra 15 perczkor érkezik; Galántháról pedig éjjel 3 óra 15 perczkor indul a Szeredre éjjel 3 óra 45 perczkor érkezik.

Végül a jelenleg Nagy-szombatról éjjel 12 órakor Szeredre érkezők vonatnak egriúti megszüntetése mellett egy új gyorsvonat helyezett forgalmába, mely Nagy-szombatról éjjel 10 órakor indul és Szeredre éjjel 1 óra 10 perczkor Szeredre érkezik s ott közvetlenül csatlakozik Galántha felé.

A Budapest-hatvan-rutkai vonalon a Hatvanból reggel 6 óra 45 perczkor Budapestre induló helyi személyvonat megszűnteték.

A zólyom-zólyombérezsi vonalon az útnép- és vasárnapokon Zólyom-Bérezsől este 9 óra 1 perczkor Bézreszre és Zólyomra induló tehervonattal a személyszállítás megszűnteték.

A miskolc-bátrve-ibbsani vonalon a Miskolcra reggel 6 óra 30 perczkor és 30 perczkor, továbbá a Bátorve-ibbsánról reggel 6 óra 9 perczkor érkező, valamint a Dobosináról este 8 óra 30 perczkor induló és Miskolcra éjjel 1 óra 41 perczkor érkező közvetlen személyvonat forgalmán kívül helyezett.

A kis-terence-kisujzállási vonalon Kisujzállás és Szalók-Taskony között a Kisujzállásról d. u. 5 óra 19 perczkor Szalók-Taskonyra induló és innen este 8 órakor Kisujzállásra visszatérő vonat megszűnteték.

A Budapest-predelti vonalon a Budapest kelenföldi pályaudvarról reggel 6 óra 10 perczkor induló és Budapestre d. u. 1 óra 10 perczkor érkező gyorsvonat a tövis-predelti vonalon megszűnteték; e vonatok tehát csak Budapest és Tóvis között Aradon át maradnak forgalmában.

Megszüntették továbbá Brassó és Predelt között a csatornáról, vasár- és útnépnapokon, valamint a görögkelt útnépnapokon közlekedő személyvonatot és a Budapest-Bécs-úgyvidéki vonalon a jelenleg Caspró éjjel 3 óra 4 perczkor induló és Nyíregyházra reggel 6 óra 9 perczkor érkező személyvonat forgalmán kívül helyezett. A Budapest-Bécs-úgyvidéki vonalon a jelenleg Úgyvidékről reggel 4 óra 44 perczkor induló személyvonat Nyíregyházra pedig időben való érkezése céljából Caspró má reggel 5 óra 55 perczkor fog indulni. Nyíregyházra pedig reggel 8 óra 43 perczkor fog érkezni.

A szeghalom-füzesgyarmati vonalon megszüntették a Szeghalomról d. u. 4 óra 25 perczkor induló és oda óra 51 perczkor érkező vgyes vonatot.

A Kiskapus-nagysebeni vonalon a Kiskapusról naponta reggel 4 óra 45 perczkor Nagysebenre induló és innét a Nagysebenre délután 3 óra 45 perczkor visszaérkező személyszállítás tehervonatok csak a nagysebeni hitvátszók napján, azaz kedden és pénteken fognak közlekedni.

A zsernértől zsernérti vonalon forgalmán kívül helyezett a Zsernértől este 8 óra 31 perczkor Brassóba érkező és innen reggel 4 óra 30 perczkor Zsernértől induló gyorsvonatot.

A Budapest-arad-tóvisi vonalon az Aradról jelenleg éjjel 3 órakor Szolnokra induló és onnan d. e. 8 óra 17 perczkor Aradra visszatérő személyvonatoknak egriúti megszüntetése mellett a jelenleg Aradról reggel 5 óra 10 perczkor induló és Csabára reggel 6 óra 40 perczkor érkező személyvonat forgalma Szolnoktól reggel 6 óra 10 perczkor Aradra érkező és innen d. e. 8 óra 30 perczkor érkezik; az ellenirányban pedig egy gyors tehervonat

rendezték be személyszállításra, mely vonal Szolnokról reggel 5 órakor indul és Aradra d. e. 9 óra 10 perczkor érkezik.

Az Aradról este 7 óra 25 perczkor induló és Radnapi-Újpestre reggel 6 óra 25 perczkor érkező helyi gyorsvonat továbbá az útnép- és vasárnapokon Aradról reggel 6 óra 55 perczkor Radnapi-Újpestre, valamint az onnan este 8 óra 3 perczkor Aradra induló vasárnapokon megszűnteték. Ez utóbb két vonat megszűntetése folytán, az Aradról reggel 6 óra 30 perczkor Tóvis felé induló és az Aradra este 8 óra 55 perczkor Tóvis felé érkező személyvonattal a szomszédos menetjegyeknek mintekori használata engedélyezték.

A nagyvár-szeged-rókoni vonalon a jelenleg Szeged-Rókúrról reggel 5 óra 55 perczkor Balmazújvársárra érkező és onnan este 8 óra 56 perczkor Szeged-Rókúrra visszatérő tehervonattal a személyszállítás megszűnteték.

Budapest ny. p. u. czeleddel és czeledd-szolnoki vonalon a jelenleg Szolnokról reggel 4 óra 15 perczkor induló és Budapest ny. p. udvarba reggel 7 óra 55 perczkor érkező személyvonat korábbra toltatták, úgy, hogy Szolnokról má reggel 4 órakor fog indulni és Budapest ny. p. udvarba reggel 7 óra 25 perczkor fog érkezni.

A baja-zombor-újvidéki vonalon a bajai hitvátszók napján, szerdán és szombaton Nagyvárról egy helyi vonatot reggel 6 óra 13 perczkor fog indulni és Bajára reggel 6 óra 13 perczkor fog érkezni.

A Budapest-újdombóvár-fiumei vonalon az abazsai és cirkevénre fordulóhelyek közötti útnép- és vasárnapokon a Budapest-újdombóvár-fiumei vonalon az ezen időre eső nagyobb olaszországi kirándulásokra való tekintettel a Fiume és Velence, valamint a Fiume és Ancona között gyorsvonatok helyett ócskészek helyezették. Budapest és Fiume között mindkét irányban hetenként kétszer közlekedő luxus-vonatok egyelőre október hónap végéig hagyták forgalmában.

A Budapestre való érkezésnek kedvezővé tétele céljából Fiumétől Budapestig egy új gyorsvonat helyezették Budapestre reggel 6 óra 10 perczkor, majd Budapestre reggel 6 óra 13 perczkor fog indulni és Budapest k. p. udvarba reggel 8 óra 40 perczkor fog érkezni, ellenben a jelenleg Fiuméből éjjel 10 óra 10 perczkor Budapestre, majd Budapest k. p. udvarból reggel 8 óra 40 perczkor érkező gyorsvonat a Fiume és Velence, valamint a Fiume és Ancona között gyorsvonatok helyett ócskészek helyezették. Budapest és Fiume között mindkét irányban hetenként kétszer közlekedő luxus-vonatok egyelőre október hónap végéig hagyták forgalmában.

A Budapestre való érkezésnek kedvezővé tétele céljából Fiumétől Budapestig egy új gyorsvonat helyezették Budapestre reggel 6 óra 10 perczkor, majd Budapestre reggel 6 óra 13 perczkor fog indulni és Budapest k. p. udvarba reggel 8 óra 40 perczkor fog érkezni, ellenben a jelenleg Fiuméből éjjel 10 óra 10 perczkor Budapestre, majd Budapest k. p. udvarból reggel 8 óra 40 perczkor érkező gyorsvonat a Fiume és Velence, valamint a Fiume és Ancona között gyorsvonatok helyett ócskészek helyezették. Budapest és Fiume között mindkét irányban hetenként kétszer közlekedő luxus-vonatok egyelőre október hónap végéig hagyták forgalmában.

Ezen vonatoknak bevezetése folytán a Budapest és Bécs között mindkét irányban közlekedő a éjjeli személyvonattal a szomszédos forgalmu menetjegyek használata Bpest ny. p. u. és Poszony között vonalra is érvényes megtagadva címen, ugyanazon vonatnak a Budapest és Nagy-Maros között vonalra is a fel, illetve a leszállás közöltára nem lesz.

A jelenleg Budapestről d. u. 4 óra 25 perczkor Nagy-Marosra induló személyvonat folytatást Párkány-Nánáig fog közelelni, a hova este 6 óra 51 perczkor fog érkezni.

Megszüntették Budapest-Marchegg, illetve Bécs között a Budapest ny. p. udvarról d. u. 5 óra 50 perczkor induló és Bécsbe éjjel 9 óra 45 perczkor érkező, valamint a Biskereké d. u. 4 óra 45 perczkor induló és Bpest ny. p. udvarba éjjel 10 óra 50 perczkor érkező luxus-vonatot.

Poszony és Marchegg között a Poszonyból útnép és vasárnapokon este 7 óra 55 perczkor induló és a fel Marchegről reggel 8 óra 17 perczkor érkező személyvonat.

Budapest és Galántha között a Budapest ny. p. udvarról éjjel 11 órakor induló és ide reggel 6 óra 20 perczkor Galánthára érkező személyvonatot.

Budapest és Érsekújvár között a Budapest ny. p. udvarról reggel 5 óra 40 perczkor induló és ide éjjel 11 óra 20 perczkor Érsekújvárról érkező helyi személyvonat.

Budapest és Párkány-Nána között a Budapest ny. p. udvarról d. u. 2 óra 20 perczkor induló helyi gyorsvonat és az esti 7 óra 45 perczkor induló személyvonat.

Budapest és Nagy-Maros között a Budapest ny. p. udvarról útnép- és vasárnapokon reggel 6 óra 10 perczkor, továbbá a Budapest ny. p. udvarba reggel 8 óra 10 perczkor és este 8 óra 5 perczkor, valamint útnép- és vasárnapokon d. u. 4 óra 20 perczkor és d. u. 6 óra 30 perczkor és éjjel 11 óra 50 perczkor érkező helyi személyvonat.

Budapest és Vác között a Budapestről éjjel 11 óra 20 perczkor, valamint útnép és vasárnapokon este

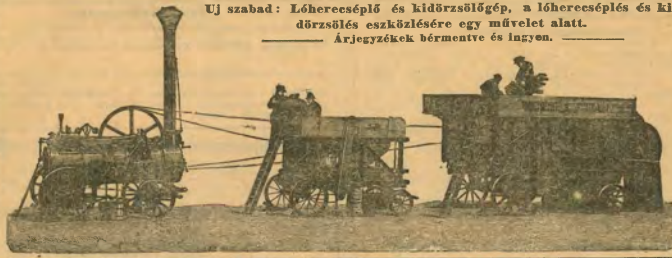

Hofherr és Schrantz Budapest, VI., Váci-körút 57.

Uj szabad: Lóhereséplő és kidrészlőgép, a lóhereséplés és kidrészülés eszközlésére egy művelet alatt. Árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Szept.-Szt.-Gyűlésén 1895. november 4-én megdől: Benczel-Cserő kőhereséplővel kifutott.

1895-ben 20 db ilyen lóhereséplőt adtuk el, mindentelké kőhereséplőkészletekhez.

119742.C1.szám.

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

(Berczel-Cserő rakodó állomásnak az összeforgalomra való megnyitása).
A budapest-czegdi vonalon Alberti-Ira és Czegdi állomások között az előbbi 7. az utóbbi 11 kilométernyi távolságra fekvő Berczel-Cserő nevű rakodó állomás 1896. évi szeptember hó 25-én az összes gyors és teherúti-forgalomra meg fog nyitni.

Ezen rakodó állomáson álló állatok fölvetéle, illetve kiadása nem eszközözhető. A szóban levő rakodó állomásról szállítandó vagy oda rendelt gyors és teherúti után a szállítási díj a m. kir. államvasutak vonalainál illetőleg az ezen vonalakon cservény helyi áruüzemekben (II. rész) a díjazásint tekintetében megállapított általános határozványok mérvadója szerint ezen rakodó állomás közvetlen kilométer távolságainak alapul vételével számított.

A díjazásint alapjául vevendő kilométer távolságok akként állapítottak meg, hogy a budapest irányban történő szállítással a m. kir. államvasutak kilométer mutatójában Alberti-Ira állomásra megegyező kilométer távolságra 7 kilométer, a czegdi irányban való szállítással pedig a Czegdi állomásra kitüntetett távolságokhoz 11 kilométer hozzászámították. Az ekként nyert közvetlen távolságok után az említett helyi díjazásában foglalt díjazásint táblázatok megfelelő díjtételei alkalmazandók.

Egyrészt Berczel-Cserő márczist az összes budapest-balpárti és kőbányai pályaudvarok, valamint Rákos rendező p. u. között a távolság egységesen 63 kilométerre állapított meg.

Az ezen rakodó állomásnak Buda-gyártelep, Budapest déli vasút (helyben) és Ó-Budaállomás állomásokkal való forgalomban pedig a fenti 63 kilométernyi távolságra eső díjtételek 100 kgrint 5 kgral felémelve nyerneek alkalmazandók.
Egyrészt Berczel-Cserő márczist a vele szomszédos Alberti-Ira állomás (helyben) közötti forgalomban a díjazásint táblázatok 1—10 kilométerre, az ugyanott szomszédos Czegdi állomással (helyben) való forgalomban pedig az agyankint 11—20 kilométerre eső díjtételek számítottak.

Budapest, 1896. szeptember hóban.

(Tánnomtat nem díjazatik.)

Ar igazgatóság.

Kaarlemi virághagymakat szobába vagy kertbe.

az ország előleges beküldése vagy utóán mellől szállított postacsomagokban 3 frt 50 kr, és pedig 15 jáczin, 48 talván és 30 crocus-hagymát több szímben.
Gebrüder Knoop, Blumenzüchter, Warmond, Holland.

Tekintettel a közelendő vetési időnyre van szorosenek ajánlani szavatolt tisztaságu Thomasfoszfátlisztet (a csehországi Thomasművekből eredő)

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% oltáiban oldható foszfor tartalommal és 65—100% puritassággal.

Felülmúlhatlan minden talajra alkalmas trágyaszert, különösen sovány talajok javítására, kitűnő hatása az összes palaneműek, kápis és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre.
Legjobb, leghatásosabb és legelősebb foszforfosztránya, tekintettel hatásának társaságára felülmúlja az ősi: o szuperfoszfátot.

A citrában oldható foszfor-sav-tartalomról szavatoltak it vállalkunk, netán bizonyított mennyiséget megfűzünk. — Árjelölésint, számszámokkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgál.

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviseelője a magyar korona országainak területén

KALMÁR VILMOS, Budapest, Erzsébet-körút 34.

Ó cs. és kir. apost. Felsőleg legmagasabb elismerés. Nagy arany-érem, valamennyi világkiállításán.

paraffin, Ceresin, stearin gyertyák és zsíradékárnyár Gust. Wagenmann, Wien.

Központi iroda: VI. Magdalenenstrasse 16, a Theater a. d. Wien mellett, ajánl elismert kitűnő minőségben legelősebb gyári árakon: ásvány, gépkendő-olajt és zsíradékat. Úras ásvány-kenőolajt (Bakuszi, Olcomphiti) legjobb fejmentes gép-kenőolajt, olívalajt, falolajt, ásvány-gépalajt mezőgazdasági gépekhez; Wagenmann-féle hengerolajt és hengerzsírt a gőzhengerek kenéséhez; szarad kocsikenőolaj, fekete, sárga, kék, uszó, olasz világító I. és II. minőségben, szőlő gyümölcsök legelősebb gyári áron, teherkocsi és hegytartózsírt stb. kenéséhez. Ásvány világító olajak: petroleum stand. white. Gyári petroleum veszélytelen, csak 40° C-nél gyújtható; szőlő petroleum, eszterolaj; egészen fehér és veszélytelen.

Stearin gyertyák. Bici stearin gyertya, I. minőségű, narancs vagy rózsaszínű csomagolás. Austria gyertya I. minőségű, narancs- vagy rózsaszínű csomagolás, Ceresin (szavanyusav), templomi gyertyák minden világítóeszközre.

Érilliant paraffin díszgyertyák, sárga pászczgyertyák.

N.B. Mindegyik gyártmányamból ingyen küldök.

Thost Ottó-féle rostély-öntőde

Paris, Zwickau /s/ Szent-Petervár.

Wesselényi-utca 36. Rómszint. Felvilágosítást és kitérőlevelet ingyen ad, tanit. Fűtőeszközök készítése, nagy szomszédos-karbítás, a legújabb technológia.

KÜHNE E. Mosonban

Magyarország legrégebbi gazdasági gépjárá (1856)

SORVETŐGÉPEIT sík és hegyes talajra.

Uj Czirkoséplőgép. Uj OLSÓ LÓHERE MAGFEJTŐ-GÉPEK. Főraktár: BUDAPEST, Váci-körút 57/a.

Budapest-Kelenföldi

új telepünkön gépezkeszerkezeteinkről

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁST

tartunk.

Vasuton Budapestről a déli- s keleti- (központi) pályaudvarokról könnyen elérhető.

JOHN FOWLER & Co.

Budapest—Kelenföld, a vasúllomással szemben.

FRIEDAENDER JÓZSEF

gépgyáros-, mérnök volt az első ki 1891-ben az 6

„TRIUMPH III.”

szorultgépről, a garakötésnéknél, egy új, a mad kor hírdalmisnak megfellel vetőgépet nyújtott, a kellemetlen váltókezeknek és magtártatózékény állításának eljlesztével. 1386

a „TRIUMPH III.” versenytől legjobb és legegyszerűbb vetőgép, hegyes és laposok vételek részre.
Czím: BUDAPEST, VIII., Kerepesi-út 17. szám.
Kimerítő árjegyzékkel ingyen és bérmentve.

MELOCCO PÉTER

BUDAPEST
M. Dévai utcaza 21.

„Mecanizmusok, éremtárgyak és kőművesi vállalat.”

Észlelő és szerelvények, szivattyú és vízellátás, szivattyúk, csatlakozások, gépalkatrészek stb.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhatalban BUDAPEST, 1116-ot 25-11k szám.

Gépolajat,

u. m.: valódi, tiszta olva-olaj, elsőrendű, tisztalított repce-olajat, első asvány-olajat stb.

Olasz saponáriát

Használatra és győzelemből kezdve, az Takarék és székérponyákat.

Fertőtlenítő szereket,

u. m.: Karbolsav, karbolpor, creolin, zólagálic stb.

carbolenumot, rézgálicot, keserűsöt

csudásót, kocsikentőt, petrolenot, székéket, székéket és ponyvákat az látrányesteket, Fedőlakokat, mütrágyát.

KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN,

Sürgöny-czím: „CERES” Budapest.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálunk.

Állami részről történt kísérletezések alapján szilces talajok Javitás termőkepeessé tételére kiittének bizonyult az 4831

EGERESI TRÁGYAGIPSZ,

meylet, valamint mindennemű műtrágyát legjuttányosabban szállít az

EGERESI MÜTRÁGYAGYÁR

Ismeretes fizetek ingyen és bérmentve. KRAMER J., BUDAPEST, V. ker., Dorottya-utca 9. sz.

LESZIH MIKSA utódai

Szilági és Diskant, gazdasági gépgyára és gépraktára

MISKOLCZON, Zsolcazi-kapu, Leszih-féle ház.

(Alapították 1863. évben.)

Ajánlja kőműves nagyáru m. kir. szabadsalozott LESZIH-féle „VICTORIA” terményrostáit

lombinálva székeltő késettől vagy aszfalt, kőzettől, csapágyait, vetőgép, szecskavágó, réparágó, kukoricamorzózó, konkoly választó, egyszerű, valamint könyveskereseti borsajólt, köztávtávtól stb. Szaküzér külföldi a hazai jóval teljesebb szerzett tapasztalataink folytán a közvetlen állni kössük és elvállalunk mindennemű gyári berendezést, mű- és szabóüzemi malmok felzáróssal, hengerezékek, turbinák, gőzgépek, petrolum, gőz- és gázmotrok, villanyvilágítás, orvosi, telefon, szobaszépítő, villamkárító gép, zsánya és kádfürdő, vízvezeték a szűzi eloszték berendezést, tüzmentes gépesszékények készítését és javítását, amerikai northon kutak levezését, malomhengerek rovákolását stb. Taktikón tartunk különféle géprészeket, gépajánló, géptájak, parkét vizsokt stb. garantizott minőségben. — Ugy az építő a építés urának ajánljuk raklárunkon levő Dunkel V. K. kassai m. kir. szab. parquettgáry a Föld-magyarországi épít. részv. társ. társ. kerámiaipar készítményeit kiltató minőségben. — Számos megrendelést kértünk a árjegyzékkel kézszéget szolgátunk. 1722

Leszih Miksa utódai

Szilági és Diskant

gazd. gépgyára és gépraktára.

Egészékes fluk, jó családiból tanonczul felvételnek.

Freund A. és Fia

es. és kir. szab. nyereg-, szilj- és bőrdőndárúk gyára

Budapest, IV., Koronaherzog-ntosa 3. sz.

Nagy választék kocsiszerekek, nyergek, ostorok, székák, löpőörselek, je nyiro ellök a uszó csák. Kezben, legjobb kiltés ki-vitálok juttatók árakban. Készítünk szecskavágóssék tonylók a tartók-kos tiszt urak kímélés legelőssék árakban. Köpes árjegyzék kívánra ingyen és bérmentve.

A osepítőnyere gépolaját, szalonnárt

és a szükségesség egyéb cikkekkel, előjegyzésbe véve, a megrendelő teljesebe szerviz. többen és részletekben szállítunk.

Enczerónál Lóherét Fiumagvaktat minden csúnya és minőség egyéb gazdasági motorizációt a gazdasági cikket és vetőmagot a legjuttányosabban áron és garantált jó minőségben.